Izhaja vsako soboto zjutraj. Posamezna številka lir 20, na šestih straneh lir 25; zaostale številke dvojno. Celotna naročnina lir 1.000, polletna lir 520; trimesečna lir 270. Uredništvo in uprava: Trst, ulica Montecchi št. 6/II. nadstr. — tel. štev. uredništva 93-073, 93-806; tel. štev. uprave 90-247. Dopisi se dostavljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Oglasi: v širokosti enega stolpca za vsak milimeter lir 30. Oglasi se plačajo vnaprej.
POSTNINA PLACANA V GOTOVINI - SPEDIZIONE IN ABBON. POSTALE

DELO

GLASILO KOMUNISTIČNE PARTIJE S. T. O.

Obiščite razstavo

„O življenju in delu v ZSSR"

ki bo odprta od 10.-15. novembra v PD „Tomažič" (ul. dei Leo 7)

OBNOVLJENA IZDAJA LETO III. ŠTEV. 152 — TRST SOBOTA, 10. NOVEMBRA 1951. — CENA 20 LIR

NOVE ZMAGE S.Z. JAMSTVO MIRU IN NAPREDKA

Veličastne proslave Oktobrske revolucije

Ves napredni svet je svečano proslavil 34. obletnico Velike oktobrske revolucije. Demokratične množice v zahodnih državah so proslavile ta pomembni dan s svečanimi zborovanji, na katerih so poudarjali potrebo ojačenja borbe za mir.

Na najbolj slovesen način pa je bila proslavljena zgodovinska obletnica po vsej Sovjetski zvezi, v vseh njenih republikah, mestih in vaseh. Na predvečer je bilo v Velikem gledališču v Moskvi svečano zborovanje, kateremu so poleg predstavnikov politbiroja VKPb in zvezne vlade s Stalinom na čelu prisostvovali tudi znameniti učenjaki, umetniki, pisatelji, delavci moskovskih tovarn ter številni inozemski gosti. Slavnostni govor je imel minister Berija, ki je najprej pisal velike uspehe prve poštne petletke, s katero se je SSSR ponovno močno okrepil. Tudi leto 1951 bo prineslo lepih znag delovnih ljudi SZ. Industrijska proizvodnja bo najmanj za 15 odst. večja od lanske, osnovne proizvodne panoge celo za 18 odst. Ze danes proizvaja ZSSR toliko jekla kot Anglija, Francija, Belgija in Svedska skupaj, proizvodnja premoga narašča za 24 milijonov ton letno, v kratkem bo SZ dosegla po tovarišu Stalinu zadan cilj za proizvodnjo 60 milijonov ton petroleja na leto.

Prešel je za tem na zunanjo politiko ter prikazal kako skušajo imperialistične sile prožiti novo vojno. Zato je pozvala tudi ZSSR poskrbeti za svojo varnost in danes je Rdeča armada opremljena z najmodernejšim orožjem. Kdor koli bi si danes upal napasti SZ, bo občutil moč sovjetskega ljudstva, da ga bo za vedno prepričala volja do napada. «Vsi napadi proti naši deželi — je poudaril Berija — so se kon- ali z neslavnim porazom». Nato je prikazal vojnohujaško politiko ZDA v pogledu Nemčije, Japonske in zlasti še Koreje. Na drugi strani pa je miroljubno človeštvo s Sovjetsko zvezo na čelu. Njena miroljubno človeštvo s Sovjetsko zvezo na čelu. Njena moč slabosti, temveč je SZ danes močnejša kot kdaj koli prej. Vojne se morajo bati predvsem imperialistični voditelji, ker se jim njihovi položaji majejo; njihovi narodi hočejo odstaviti te krvave režime ter si postaviti pravično ljudsko vlado. Ves kapitalističen svet je razdvojen po notranjih in zunanjih protislovjih, ko si nasprotujejo posamezne imperialistične države med seboj. Največje pa je nasprotje med kolonijami in njihovimi tlačitelji. Svet socializma pa se iz dneva v dan bolj jači, kar dokazujejo veliki uspehi ne le SZ ,temveč tudi ljudskih demokracij, LR Kitajske, DR Nemčije, ki zveste politiki miru grade svojim narodom lepšo bodočnost. Poudaril je končno, da je rešitev človeštva le v miru in mirnem sožitju obeh sistemov. Zato pa je dolžnost vseh narodov, da ojačijo borbo za mir, kajti «mir bo ohranjen in utrjen — je zaključil s Stalinovimi besedami — le, če bodo narodi vzeli v svoje roke njegovo obrambo ter ga branili do kraja».

Naslednji dan, 7. novembra, je bila na Rdečem trgu velika ljudska svečanost in parada, na kateri je govoril stalingrajski heroj, maršal Malinovski. V svojem govoru je poudaril odločno voljo Sovjetske zveze, da ohrani mir ter utrdi sodelovanje med vsemi narodi sveta. Napadalna politika ZDA pa stremi za nadoblast monopolov nad vsem svetom ter za zasužnjenje in izkoriščanje vseh narodov. Toda danes so ti narodi že sprevideli njihove načrte ter ne bodo dopustili, da se ponovi nova svetovna vojna.

Po njegovem govoru se je začel sprevod, v katerem je nad štiri ure korakalo preko milijon sovjetskih delavcev, kmetov, intelektualcev, mladine, raznih organizacij ter odredov slavne Rdeče armade. Na častni tribuni so bili člani politbiroja, vlade, diplomatski zastopniki, inozemske delegacije, stahanovci in drugi Med sviranjem številnih godb so manifestanti nosili v sprevodu slike Lenina, Stalina ter vseh voditeljev mednarodnega delavskega gibanja

ZAČELO SE JE ŠESTO ZASEDANJE O.Z.N. V PARIZU

Sovjetski predlog miru sprejemljiv za vse države

Višinski razkrinkal Achesonov "razorožitveni„ načrt kot slepilo za oborožitev Zahoda - Predlog ZSSR: 1. ukinitev napadalnih blokov in baz, 2. premirje na Koreji, 3. razorožitev, 4. mirovni pakt 5 velesil - Izvolitev funkcionarjev zasedanja

V pariškem gledališču Chaillot se je pričelo v torek popoldne, kmalu po tretji uri, šesto zasedanje Organizacije združenih narodov. Od predstavnikov velesil je prvi vstopil v dvorano sovjetski zunanji minister Andrej Višinski, za njim pa državni tajnik ZDA Acheson, novi angleški zunanji minister Eden in končno francoski zunanji minister Schuman.

Delegacija posameznih državčlanic so v veliki dvorani razvrščene po abecednem redu. Vsaka ima na razpolago slušalke, s katerimi lahko istočasno, ko govornik izvaja svoj govor, posluša že obenem tudi prevod v glavnih jezikih zborovanja.

Prvo zasedanje je otvoril predsednik petega zasedanja, perzijski predstavnik Entezam, ki je takoj dal besedo predsedniku Francoske republike Auriolu, ki je imel kot gostitelj otvoritveni govor. Poleg običajnih vljudnostnih fraz je predsednik republike vpletel tudi željo, da bi prišlo do sestanka predstavnikov velikih sil, ki naj bi si izmenjali svoje mišljenja in naj bi skušali odpraviti medsebojna nesoglasja. Toda, žal, je bila to le želja, ne da bi jo skušal podati v jasnejših besedah kot stvaren predlog. Očividno za to ni imel pooblastila ameriškega zunanjega ministra, kateri se te Auriolove pobožne želje ni dotaknil niti z eno besedo v svojem govoru, ki ga je imel v četrtek.

Po otvoritvenem govoru je začelo zasedanje s svojim delom. Najprej je bila izvoljena devetčlanska komisija za overitev pooblastil, nakar je bil s 44 glasovi proti 15 izvoljen za predsednika šestega zasedanja mehiški delegat Padilla Nervo.

Naslednji dan je med predlogi za izpopolnitev dnevnega reda povzel prvi besedo vodja sovjetske delegacije Višinski. Zunanji minister ZSSR je zahteval, naj se vpiše v dnevni red zasedanja važno in nujno vprašanje pripustitve delegatov LR Kitajske v OZN. Poudaril je, da je nedopustno, da še danes zastopa Kitajsko predstavnik Čangkajšekove vlade. OZN in njegovi organizmi ne bodo mogli delovati pravilno vse dotlej, dokler ne bo skoro 500-milijonsko ljudstvo Kitajske imelo svojega zakonitega predstavništva v tej mednarodni ustanovi.

Sledila je izvolitev sedmih podpredsednikov zasedanja v pomoč predsedniku pri opravljanju njegovih poslov. Za pod predsednike so bili izvoljeni avtomatično predstavniki petih velesil, od katerih Kitajsko še vedno predstavlja zastopnik Čangkajšekove vlade ter zastopnika Iraka in Titove vlade. Nato so bili izvoljeni še predsedniki glavnih odborov zasedanja. V najvažnejši, to je politični odbor je bil izvoljen Norvežan Finn Moe, predsednik gospodarskega odbora je zastopnik Siama Van, socialnega čilska delegatka Figueroa, varstvenega predstavnik Dominikanske republike Urena, upravnega kanadski delegat Stone in pravnega odbora predstavnik LR Poljske M. Lachs.

V četrtek dopoldne je dobil besedo ameriški zunanji minister Dean Acheson, ki je z brezprimernim cinizmom napadal Sovjetsko zvezo prav za one stvari, kjer je krivda ZDA najbolj očividna. Tako je pozval ZSSR, naj dokaže svojo voljo po miru in razorožitvi s tem, da preneha z vojno v Koreji, kjer — kot znano — ni niti enega sovjetskega, pač pa nad sto tisoč ameriških vojakov. Nato je iznesel «sloviti» Truman-Achesonov «razorožitveni načrt», katerega je že pred njim v sredo iznesel na radiu ameriški predsednik. Ta načrt za «razorožitev» pa v resnici niti ne govori o razorožitvi, temveč le o popisu oborožitve v vseh državah ter o kontroli, če so ti podatki točni. Pač pa se že pred tem poudarja v načrtu, da bodo ZDA, Anglija in Francija ustvarjale še naprej napadalne pakte ter se neomejeno oboroževale. S tem načrtom bi hotele zahodne velesile priti samo do podatkov o vsej oborožitvi, vključno atomsko orožje, ki ga imajo Sovjetska zveza in ostale demokratične države. Glede razorožitve pa bi ostalo pri starem, če se ne bodo velesile že vnaprej obvezale, da bodo znižale svojo oborožitev na določeno višino, kakor to predlaga Sovjetska zveza.

Višinski je v četrtek popoldne odgovoril na Achesonove izbruhe z vso odločnostjo in jasnostjo. Prdevsem je pribil nedvoumno krivdo ZDA za napad na Korejo kakor tudi njeno namerno sabotiranje mirovnih pogajanj za premirje. ZDA širijo zaroto proti SZ z vključevanjem Turčije, Grčije in Zahodne Nemčije v zahodni blok, povečujejo svojo vojsko, ustvarjajo strateške baze po vsem svetu ter z bivšimi napadalkami ustavarjajo napadalne zveze. Vojni proračun ZDA je 66 krat večji kot leta 1939, dočim so oborožene sile zahodnih velesil dvakrat večje kot sovjetske. Nato je prikazal Achesonov «razorožitveni» načrt kot smešen poskus varanja, pod plaščem katerega bi se ZDA še nadalje lahko oboroževale.

Končno je predložil sovjetski osnutek načrta za utrditev miru: 1. udeležba v atlantskem bloku in postavljanje strateških baz ni skladno s članstvom v OZN; 2. prenehajo naj boji na Koreji in vse čete naj se umaknejo na 38. vzporednik v 10 dneh; v treh mesecih naj se umaknejo s Koreje vse tuje čete in prostovoljci; 3. do 1. junija 1952 naj se skliče svetovna konferenca vseh članic OZN in drugih držav za znižanje oborožitve in vojske ter za prepoved atomskega orožja; 4. ZDA, ZSSR, Anglija, LR Kitajska in Francija naj sklenejo pakt miru, kateremu naj se priključijo tudi ostale države.

Organizacijska konferenca KP STO

Jutri, v nedeljo, 11. novembra ob 8. uri bo v dvorani Kina ob morju Organizacijska konferenca Komunistične partije STO.

Na konferenco so vabljeni vsi člani Centralnega komiteja, sekcijskih komitejev, komitejev tovarniških, uličnih in vaških celic, Centralni komite Komunistične mladine, komunisti v vodstvih množičnih organizacij in njihovih terenskih organizacij.

Priporočamo največjo točnost.

ZVIŠANJE PLAČ v interesu vseh slojev

Enotnost vseh delovnih kategorij in solidarnost prebivalstva bosta zagotovila uspeh borbe

Ze zadnjič smo poudarili, da je edini izhod za naše gospodarstvo na splošno, ki se nahaja v veliki krizi, takojšnje povišanje mezd in plač delavcem in nameščencem vseh sirok. Na ta način bi bila tem dana možnost, da povečajo potrošnjo življenjskih potrebščin; kajti z dosedanjimi plačami in mezdami si ni mogoče privoščiti niti osnovnih potrebščin v zadostni meri.

Prav tako smo poudarili, da ni nujno, da pride zaradi povišanja plač in mezd do ponovnega porasta cen življenjskim potrebščinam in do morebitne inflacije. Povečanje široke potrošnje bi namreč v toliko izboljšalo položaj v naj krajšem času, da bi do kaj takega sploh ne moglo priti. To dobro vedo tudi tisti, ki še danes v svoji zlonamernosti trdijo, da bi bilo napačno povišati plače in mezde, ko pa istočasno ne zinejo besedice za to, da bi prišlo do znižanja cen življenjskim potrebščinam, dasiravno je CGIL v Italiji dovolj jasno povedala, da bo odstopila od zahtev po povišanju plač, čim bi prišlo do znižanja cen sa 15 odst.

Kako je De Gasperijeva vlada vzela v poštev predloge CGIL, nam dovolj jasno dokazuje dejstvo, da je prav v zadnjem času sklenila ponovno podražiti vožnjo na železnicah. Vedeti moramo, da bodo s povišanjem cen navadnim in tedenskim voznim kartam najbolj prizadeti prav delavci in uradniki, ki se dnevno vozijo na delo in domov. Se bolj pa se bodo zvišale tarife za prevoz blaga, živeža, drv in drugih življenjskih potrebščin. Tako, namesto, da bi se finančni položaj delovnih slojev izboljšal, se bo še nadalje poslabšal.

Tudi znani «Vanonijev zakon», ki ga je te dni VU uveljavila tudi na področju cone A, bo v znatni meri oškodoval predvsem delavce in male posestnike. Italijanski ministrski svet pa se že bavi z vprašanjem povišanja najemnin za stanovanja, ki bodo v nekaterih primerih dosegla 50 odst. Zaman bi bilo ponavljati, kdo bo tudi v tem pogledu najbolj oškodovan. Prav gotovo ne industrijski in drugi magnatje, temveč delavci, uradniki, torej ljudje, katerim prav ista vlada noče povišati plač in mezd.

Neprestano naraščanje draginje, ki je neposredna posledica vojnih priprav in vojnohujaške propagande, prizadeva tudi pri nas neposredno delavce, nameščence, uradnike. Toda tudi kmetje, obrtniki, mali trgovci in drugi mali podjetniki jo vedno težje občutijo z vedno hujšim zastojem v prodaji svojega blaga, zlasti še onega, ki ne spada med nujne življenjske potrebščine. Kriza zajema zlasti predmete široke potrošnje, katerih kupci so prav delavci, nameščenci in uradniki. Toda precejšen zastoj se občuti danes že celo pri nujnih življenjskih potrebščinah, kar je razumljivo predvsem spričo visokega števila brezposelnih, ki po uradnih podatkih presega 20.000 ljudi, kakor tudi spričo še višjega števila upokojencev, katerih pokojnina večinoma ne preseže 5.000 lir mesečno. K tem je dodati še število delno zaposlenih ter onih, ki delajo s skrčenim delovnim urnikom.

Danes je to splošno krizo še mogoče rešiti brez težjih posledic za vse sloje prebivalstva in za celotno tržaško gospodarstvo. Edina rešitev je ona, ki sta jo nakazali CGIL in Zveza enotnih sindikatov, to je povišanje plač in mezd vsem delavcem, nameščencem in uradnikom za 15 odst. S tem poviškom bi se dvignila kupna moč največjega števila potrošnikov; saj predstavljajo ti delovni sloji s svojimi družinami najmanj dve tretjini prebivalstva. Poleg tega pa bi se s povečanimi nakupi opomogli trgovci, obrtniki, kmetje in tudi mali in srednji podjetniki. Naši obrtniki, trgovci in drugi podjetniki bi se na ta način izognili vedno bolj preteči krizi, ki v kratkem času lahko dovede do poloma številnih podjetij. Ze danes so menični protesti dosegli zelo strašljivo število, mnogim podjetjem grozi že finančni polom in se morajo zatekati po umetno pomoč v banke po posojila. Toda tudi ta injekcija more vzdržati le malo časa. Le še malo je potrebno, pa se lahko znajdejo pred neizbežnim gospodarskim zlomom.

Zato je danes tem bolj potrebno, da se združijo vsi delavci, nameščenci in uradniki v enoten blok ter odločno zahtevajo ta nujni povišek svojih prejemkov za 15 odstotkov. Prepričani pa smo, da jih bodo pri tej njihovi borbi podprli vsi ostali sloji prebivalstva, saj bodo s tem koristili tudi samim sebi in pripomogli k dvigu tržaškega gospodarstva in splošne blaginje.

VAŽNI SKLEPI MIROVNEGA ZBOROVANJA NA DUNAJU

SSM bo predložil «listino miru» zasedanju Združenih narodov

Miru ni mogoče vsiliti z ameriškim «volilnim strojem» - Za ohranitev miru je potreben sporazum med velesilami glede razorožitve in vseh drugih spornih vprašanj

V sredo se je na Dunaju zaključilo zasedanje Svetovnega odbora miru, ki se je sestal, da preuči dosedanje uspehe akcije za sklicanje sestanka in sklenitev pakta miru med petimi velesilami in poišče novih pobud in načinov za dosego tega sestanka in čim prejšnje splošne varnosti v svetu. Predsednik Svetovnega sveta miru, znani učenjak Joliot Curie je v svojem otvoritvenem govoru poudaril, da je sedanja kampanja za pakt miru med petimi velesilami tista, ki najbolj ovira sile vojne.

Glavni referat je imel podpredsednik SSM Pietro Nenni, ki je pregledal vse delovanje partizanov miru v svetu, podčrtal uspehe in pomanjkljivosti ter ugotovil, da se vse gibanje dobro razvija. Ob zaključku svojega referata se je tudi dotaknil Organizacije združenih narodov, za katero je dejal, da se mora povrniti k načelom svoje ustanovne listine, ker sicer ne bo mogla ničesar več reči in ne storiti za stvar miru.

Sledile so intervencije številnih delegatov, znanih osebnosti na polju znanosti in kulture ter cerkvenih dostojanstvenikov iz vseh strani sveta.

V zaključku zasedanja je SSM z navdušenjem odobril «Listino miru», ki jo bo posebna delegacija predložila zasedanju OZN v Parizu in ki vsebuje naslednje točke:

1. Ni mogoče vsiliti vsemu svetu miru in mednarodnega sodelovanja na podlagi sklepov večine vlad, ki pogostoma predstavljajo le manjšino človeških bitij. Le s pogajanji in pomiritvijo se lahko določijo sporazumi, ki so potrebni za miren razvoj sveta.

2. V Evropi bodo samo pogajanja med velesilami mogla privesti do ustvaritve združene, demokratične in miroljubne Nemčije. Ta rešitev predstavlja željo ogromne večine nemškega naroda in je v interesu bližnjih narodov ter miru. Takšna pogajanja se morajo razširiti tudi na Azijo in morajo sloneti na pravičnosti in na stvarnosti, ki zahteva sprejem Ljudske republike Kitajske v OZN.

3. Separatna mirovna pogodba z Japonsko podpisana v San Franciscu resno ograža vzpostavitev miru v Aziji. Vzpostavitev miru v Aziji zahteva prenehanje vojskovanja s podpisom premirja na Koreji, ki pa naj jamči pravico azijskih narodov do neodvisnosti in teritorialne nedotakljivosti, brez tujega vmešavanja.

4. Ohranitev miru na Srednjem Vzhodu ne more biti zajamčena z rešitvami, ki se protivijo pravici narodov do samoodločbe. Narodom Egipta, Irana, Maroka ter vsem narodom Bližnjega in Srednjega Vzhoda in Severne Afrike je treba priznati pravico, da uredijo svoje politične in gospodarske zadeve brez tujega pritiska ali vmešavanja in ne da bi bili podvrženi vojaški okupaciji.

5. Potrebno se je usmeriti na pot istočasne, postopne in nadzorovane razorožitve. Razorožitev bi morala vsebovati posebno prepoved atomskega orožja in vsega orožja za množično uničevanje, katerega uporaba bo obsoja vsesplošna morala. Svetovni svet miru predlaga Glavni skupščini OZN, da dá v razpravo njen predlog za razorožitev, po katerem bi moralo pet velesil, Združene države, ZSSR, Ljudska republika Kitajska, Anglija in Francija skleniti dogovor o razorožitvi, ki naj določa prepoved atomskega orožja in znižanje oborožitve na način, na bo ob koncu leta 1952 ostala polovica ali dve tretjini sedanje oborožitve. Nadzor nad razorožitvijo naj se vrši ne samo na podlagi izjav držav podpisnic, temveč tudi s pregledovanjem s strani posebnih komisij.

NOVE POBUDE MLADINE ZA UTRDITEV MIRU

BRIGADE MIRU dosegle lepe uspehe

Po kongresu v Varšavi se je Svetovni svet miru sestal dni na Dunaju in je ponovno pokazal narodom pravilno pot borbe za rešitev ogroženega miru. Pod geslom «narodi naj zahtevajo pakt miru med petimi velesilami» so se dvignili milijoni mož, žena in mladincev. Tudi mi na našem Ozemlju smo sprejeli to geslo in izvajamo v tem smislu naše delovanje.

Prikazali smo javnosti vse, kar se dogaja na STO: od vadnje vojašnic na Opčinah, do neprestanih vojaških vaj po podeželju, kolonialne policije, ki jo vojaške oblasti vedno težje dajo čutiti našemu prebivalstvu, in končno do zadnjih vojnohujskaških izjav posrajskih netilcev vojne, ki zahtevajo atomsko bombo, da bo jo — v primeru vojne — uporabili v naših krajih, s katerimi bi hotela oba nacionalizma barantati. Burko «kongresa v Zagrebu», da bi mirno prebivalstvo odvrnili od njegove volje po miru, da bi razkrinkali priprave na vojno. Na vse to odgovarja naše ljudstvo z razvijanjem vedno večje aktivnosti v korist miru.

«Brigade miru», sestavljene po večini iz mladincev, so v tem samem jutru nabrale preko 600 podpisov. Prebivalci slovenske vasi Log so z navdušenjem sprejeli mlade parole miru in stoodstotno podprli Berlinski poziv; isto velja za stanovalce poslopja, v katerem živijo brezdomci, v Skedju in za druge mestne okraje.

Tudi vasi miljskih hribov so se s poletom odzvale pozivu in sedaj presegajo število, ki so ga dosegle za stockholmski poziv. Vsepovsod se uveljavlja volja po miru, pod vodstvom velikega gibanja za mir in na pohodu ogromna armada ljudi dobre volje, ki bodo nadaljevali po tej poti za svobodo in napredek vseh.

Ob priliki VI. obletnice svoje ustanovitve je Svetovna zveza demokratične mladine izdala poziv vsej mladini sveta, naj dan 10. novembra posveti borbi za mir, da se 5 velikih sestane in podpiše pakt miru. Tudi na našem Ozemlju je mladina sprejela ta poziv, ker se zavda, da bi bila v primeru vojne ona prva žrtev. Zato sestavlja svoje «brigade miru», ki že beležijo svoje prve uspehe in bodo obiskale vsako vas in vsako hišo, da s svojim mladinskim poletom prinesejo vsepovsod svoj glas miru.

Zopet groze Koreji z atomskimi bombami

WASHINGTON — Senator Johnson je na tiskovni konferenci zopet zahteval, naj Američani takoj začnejo metati atomske bombe na Korejo. Isto je zahteval nekaj dni za tem admiral Zaharias. Vplivni državni H. Stassen pa je zahteval, naj gen. Mac Arthur zopet prevzame vrhovno poveljstvo na Daljnjem Vzhodu in naj na Koreji uporabijo Čangkajšekove vojake.

XV. KONGRES KP AVSTRIJE

S STALINOM ZA MIR!

Od 1. do 5. novembra je bil na Dunaju XV. kongres Komunistične partije Avstrije. Kongresu so prinesli izraze mednarodne solidarnosti predstavniki 18 komunističnih in delavskih partij iz ljudskih demokracij in kapitalističnih držav. Komunistično partijo STO sta zastopala tovariša V. Vidali in K. Šiškovič. Glavni referat na kongresu je imel predsednik KPA tov. Johann Koplenig, ki je pred avstrijskimi komunisti in demokrati postavil nalogo borbe za vlado miru in proti spremenitvi zahodne Avstrije v strateško oporišče anglo-ameriških imperialistov. Kongres je potekal pod geslom: «S Stalinom za mir!»

Pozdrav naše Partije je prinesel tov. Vidali, ki je v svojem govoru poudaril borbene tradicije, ki vežejo avstrijske s tržaškimi komunisti, orisal položaj Trsta in borbo tržaškega ljudstva proti nesramnemu barantanju, obupni položaj v coni B, kjer divja titofašistični teror, ter junaško borbo jugoslovanskih narodov za zrušenje Titove špijonske in morilske klike. Govor tov. Vidalija je bil burno pozdravljen od vseh delegatov.

Arabske države nočejo v napadalni blok

KAIRO — Spričo nameravanega predloga ZDA, Anglije, Francije in Turčije za sklenitev napadalnega pakta Srednjega Vzhoda je glavni tajnik Arabske lige Azzam Paša izjavil, da so vse muslimanske in vzhodne države na strani Egipta v njegovem sporu z angleškim imperializmom. Vse arabske države bodo odbile vse štiristranske predloge, ki predstavljajo samo imperialistično zaroto. Isto sta potrdila za svoji državi tudi egiptovski zunanji minister in tajnik petrolejske komisije v perzijskem parlamentu Makki

BONN — Predsednik Zahodne Nemčije T. Heuss je odbil predlog predsednika DR Nemčije W. Piecka za sestanek v Berlinu, kjer bi razpravljala o združitvi obeh Nemčij.

Gospodarstvo Jugoslavije v rokah ameriških monopolistov

Titovski ravnatelji upropaščajo državna podjetja, da lahko ustanavljajo svoja - Delavci in strokovnjaki nočejo delati za tuje kapitaliste

Gospodarska politika Titove fašistične vlade povratka h kapitalizmu je v glavnem že dosegla svoj glavni smoter. Zasebni kapital je danes v Jugoslaviji v veliki ofenzivi proti dosedanjim državnim in drugim javnim podjetjem. Vlada podpira z vsemi sredstvi prevzem javnih podjetij po zasebnih kapitalistih, ki so skoro izključno sami titofašistični koristolovci. Predvsem gre za dosedanje direktorje in druge voditelje državnih tvrdk, ki so si tekom svojega «delovanja» naropali zadosti denarja, da morejo «odpreti» svoje podjetje. Obenem pa poskrbe, da državno podjetje preneha z delovanjem; po navadi izsilijo konkurz. Kot zasebni podjetnik sme najeti delovne sile, kolikor mu je drago, ter jo plačevati, kolikor se mu zdi. Zanj ne veljajo niti zakonski predpisi, ki veljajo za javna podjetja; po mili volji tudi lahko vsak čas odpusti delavce in to brez vsakršne odpravnine.

Tako je v Goraždu (Bosna) bivši ravnatelj državne lesne industrije napovedal njen konkurz ter takoj nato odprl svoje lastno lesno podjetje, ki mu donaša bajne dobičke; saj sme po mili volji izkoriščati delavce. Nič se mu ne more zgoditi, ker je eden izmed «zvestih». V istem mestu je odprl krojaško podjetje ravnatelj tamkajšnje krojaške zadruge, katero je prav tako spravil v konkurz. Edini pogoj, ki ga stavlja titovska oblast je ta, da morajo novi zasebni podjetniki odvajati državi 25 odstotkov svojih dobičkov.

Posledica te spremembe gospodarjev v teh podjetjih se je kmalu pokazala v cenah, ki so takoj narasle. Tako se je v enem letu podražila izdelava oblek za 100 odst., cena pohištva pa je poskočila za 150 odst. Podobno in še v večji meri prehajajo državna podjetja v roke privatnih kapitalistov v drugih mestih, zlasti v Beograd, Zagrebu, Skopju, Novem Sadu. Edino izjemo dela zaenkrat Slovenija; verjetno zaradi tega, ker meji na kapitalistične države in bi ta prehod v kapitalizem zelo slabo učinkoval na delavski razred Italije, Avstrije in Trsta, kjer skušajo titovski agenti delati razdor med delavskim razredom ter jim služi v to kot glavno geslo «socialistična» graditev Jugoslavije.

Se hujše zlo kot domači kapitalisti pa predstavljajo tuji, večinoma ameriški, monopoli in trusti, ki se vedno bolj polaščajo ključnih postojank jugoslovanskega gospodarstva, zlasti rudnikov, težke, kemične in druge važne industrije kakor tudi zunanje trgovine in prometa. Do teh postojank prihajajo predvsem z dajanjem posojil vedno praznim blagajnam Titove vlade ter posameznim velikim podjetjem, kakor tudi potom neposrednega vlaganja kapitala v podjetja in s trgovskimi špekulacijami. Veliki ameriški trusti kot «General Motors», «Siemens & Halske», «Betlehem Steel», «Anaconda Mining Coper Company» in druge ameriške tvrdke, kakor tudi angleška monopolistična podjetja «Imperial Chemical Industry's Ltd.», «BSE», «Rolls Royce», «Dunlop» so si popolnoma podredili velik del rudarske in industrijske proizvodnje ter tržišča v Jugoslaviji. «General Motors» ima na pr. monopol na trgovino avtomobilov za vso državo.

Da bi si zagotovili svoje «posle» ter povečali dobičke, ustanavljajo tuji trusti mešane firme, v katere povabijo najrajši velike titovske tolovaje, čeprav morda skrite za drugimi imeni. Takšne mešane tvrdke so postavile angleška «BSE», ki je dobila nato popolno nadzorstvo nad industrijo za izdelavo strojev, belgijska «ACEF», ki je dobila koncesijo za gradnjo več železniških prog in hidrocentral v Jugoslaviji. Titovski «kompanjoni» pa poskrbe za ceneno delovno silo s tem, da priženejo na delovišča armade «prostovoljnih» delavcev in mladinskih delovnih brigad.

Toda delovno ljudstvo Jugoslavije vedno bolj jasno spreviđeva, da jih fašistična drhal skuša uporabiti za kopičenje dobičkov tujih in domačih izkoriščevalcev ter za vojne priprave. Zato vedno v večjem številu zapušča delo v takšnih podjetjih. Tako je pred kratkim 3000 delavcev zapustilo gradnjo nove tovarne v Zenici, rudnik Rašo v Istri pa 1000 rudarjev, tako da so 4 kopi morali prenehati z delom. Gozdno podjetje je izgubilo 90 odst. svojih delavcev, iz rudnika Poljanica pa dnevno izostaja 26 odst, rudarjev. Vse mobilizacije delavcev in strokovnjakov, ki so zaradi zaprtja mirnodobskih podjetij ostali na cesti, so skoro brez odziva; kajti nihče noče iti delat v vojno industrijo ali celo na gradnjo vojnih objektov.

17 političnih jetnikov ubitih pri trčenju

LJUBLJANA — V bližini Vinkovcev je zaradi napačno postavljene kretnice orientekspres trčil v drug vlak, v katerem se je v živinskih vagonih vozilo več sto političnih pripornikov, ki so bili namenjeni na Goli otok. Nesrečo je povečal še tretji vlak, ki je po drugem tiru zavozil v ruševine vagonov. Po uradnih vesteh iz Beograda je 17 mrtvih in mnogo ranjenih. Oboroženo spremstvo jetniškega vlaka je obkolilo vagone s priporniki in ni pustilo niti zdravnikom, da bi nudili pomoč težko ranjenim političnim obsojencem.

ZRCALO

HLAPCI!

«Demokracija» od prejšnjega tedna se je zaletela v Vidalijev uvodnik v «Delu» pod naslovom «Z odprtimi kartami». Poleg prežvekovanja starih titovskih čenč je pogrela zopet «boljšo rešitev». Takole piše liparski listič: «Boljše rešitve» pa tudi pri teh «odprtih kartah» Vidali ni pozabil (Smo... «za pravico našega ljudstva, da samo odloča o svoji usodi»). Zelo smo hvaležni «Demokraciji», da je končno po pravici priznala svojim bralcem, da KP STO ni pod boljšo rešitvijo nikdar skrivala namena priključitve Trsta k Italiji, temveč, da je s tem le uveljavljala najbolj demokratično načelo o samoodločbi narodov, ki je v vsem demokratičnem svetu splošno priznano.

Toda prav tako nehote pa je tudi v tem pogledu razgalila svoje bedno hlapčevstvo anglosaškim gospodarjem. Washington in London nočeta namreč niti slišati o pravici narodov do samoodločbe; saj bi morala v tem primeru zapustiti ne le vse kolonije, temveč tudi Francijo, Nemčijo, Japonsko, Korejo, Formozo, Island, Jugoslavijo in, seveda, tudi Tržaško ozemlje. Za njima pa morajo tudi liparji kot ponižni cucki civiliti proti tej splošno priznani pravici narodov. Nujno je torej, da so tudi proti ustanovitvi STO, ker bi morali oditi s tem tudi njihovi gospodarji. In hlapec ne more živeti brez gospodarja. Ce za koga, potem prav zanje veljajo Cankarjeve besede: «Hlapci! Za hlapce rojeni, biča vajeni in željni!»

FASISTOM LIZEJO ROKE

Liparjem ni všeč, da smo v svoji goriški rubriki zahtevali, naj se vrnejo iz titovskih taborišč vsi italijanski državljani, ki so šli pred leti v Jugoslavijo za delom in, da se izognejo pred preganjanji fašističnih škuader v Furlaniji in na Goriškem. Titu, ki je prvi hlapec njihovih gospodarjev, se ni dobro zameriti. Zato pa je treba z vso silo napasti po komunistih, ki si drznejo zahtevati izpustitev italijanskih državljanov iz titovskih taborišč smrti. Da bi bolje «zabelili», prinese na dan bajko italijanskih fašistov o «deset tisočih vojnih ujetnikov v Sovjetiji». Ne mislimo o tem razpravljati, ker je ZSSR že dovolj jasno odgovorila na te klevete. Odgovarjamo pa «Demokraciji» na vprašanje, «kakšna je ta morala» liparjev. Kdor liže roko, ki tepe njegov narod, ima lahko le... pasjo moralo

KAKSNA NOVICA!

Znani izdajalec španskega ljudstva J. Hernandez, ki je s trockisti in ostalo peto kolono omogočil zmago fašistu Francu, je na nekem zborovanju v Beogradu zagotovil Titu, da mu bodo Španci prihiteli na pomoč, kadar se bo spustil v vojne pustolovščine. No, po tajnem razgovoru Titovega poslanika Brileja s Francovim poslanikom M. Primo De Riverom v Londonu nas takšna «novica» nač ne more več presenetiti. Kajti, če ne javno, sta pa Tito in Franco tajno in še tem bolj vezana na atlantski pakt, ki predvideva pomoč «napadenemu». Franco bo samo vračal, kar mu je Tito in njegova banda posodila leta 1936 za časa državljanske vojne v Španiji.

NACELNOST PA TAKA!

Ze 25. avgusta je izšel ukaz o ljudskem štetju, po katerem ni bila omogočena ena najvažnejših ugotovitev za nas Slovence, to je narodna pripadnost. Človek bi mislil, da se bodo slovenski patriotardi kar raztrgali od same nacionalistične ihte ter zahtevali od VU, naj se ta bistven nedostatek takoj popravi. Kaj še! Veste, kdaj so protestirali ti «dični patrioti»? Liparska «troperesna deteljica» (SDZ - SKSZ - SNS) — v petek, 2. novembra, titofašistična «fronta» pa še dan za njimi, to je takrat, ko se je že štetje pričelo. Ni kaj reči tej naglici, ki bi ji zavidal še višnjegorski polž. Vidi se pač, da jim spričo barantanja ta ugotovitev ni dišala, ker bi bilo število Slovencev, ki jih nameravajo prodati Italiji, le preveč glasna obsodba njihovega izdajalskega barantanja.

Američani sabotirajo pogajanja za premirje

Hoteli bi imeti Kaesong, ki je v rokah ljudske vojske - Korejci predlagajo premirje na frontni črti in 4 km širok nevtralen pas

Kot smo zadnjic poročali so predstavniki ljudskih sil predlagali, naj se začasna razmejitvena črta za premirje določi tam, kjer poteka frontna linija ter naj se obe nasprotni vojski umakneta za dva kilometra od te črte in se tako ustvari štiri kilometre širok demilitariziran pas. Toda ameriški napadalci niso sprejeli niti tega predloga in so vztrajali v svoji zahtevi, naj jim izroče mesto Kaesong, ne da bi te zahteve podkrepili s kakršnim koli utemeljenim razlogom. Ta nova zahteva se pridružuje celi vrsti nesprejemljivih zahtev, ki jih Američani postavljajo v namenu da sabotirajo konferenco in zavlačujejo sklenitev premirja.

Jasno je, da predstavniki korejske ljudske vojske in kitajskih prostovoljcev ne morejo žrtvovati Kaesonga, ki so ga ljudske sile s tolikimi žrtvami obranile pred napadalci že iz važnega razloga, ker bi v tem primeru morale prepustiti prebivalce tega junaškega mesta Singmanrijevim krvolokom, ki grozijo, da bodo najmanj četrtino prebivalstva postrelili.

Američani so s svoje strani storili vse, da bi dobili to mesto in so celo predlagali neke vrste barantanje, ker bi v zameno za Kaesong prepustili Korejcem neke manj važne otoke. Spričo odločnega stališča ljudskih sil so pa v

ZANIMIVOSTI IZ "KARIERE„ TITOVSKEGA DIPLOMATA

Velebit je pridobil za Tita številne vohune in zločince

Delovanje oznovske centrale v Bariju - Povezava med titovskimi kolovodji, gestapovskim poglavarjem Globočnikom in gaulaiterjem Rainerjem - Velebit je po končani vojni nabiral tuje vohune po nemških taboriščih ter jih pošiljal v Jugoslavijo, jugoslovanske rodoljube pa je pridrževal v Franciji

IV nadaljevanje in konec

Kljub temu, da so Nemci vedeli za vse načrte Angloameričanov in titovcev v zvezi z nameravanim izkrcanjem zaveznikov v Dalmaciji, so vendar pustili, da je šla posebna Titova delegacija nemoteno v Kairo, kjer se je pogajala z višjim zapadno-zavezniškim poveljstvom in zlasti z gen. Aireyom, ki je vodil tedaj tajno obveščevalno službo na sredozemskem področju. Pozneje je bil Airey premeščen v Caserto, toda tudi tam je ostal v zvezi s Titovim glavnim stanom potom posebne radijske naprave, ki je vzdrževala neposredne zveze s Titom samim. Tudi to potrjuje Mac Lean v svoji knjigi o Titu.

V zvezi s pajdašenjem Tita z zapadnimi zavezniki je bilo tudi poznejše pošiljanje številnih Titovih funkcionarjev na zapad. Zbirališče teh je bilo v vili, kjer je stanoval odv. Vladko Velebit v Zagrebu; torej pred očmi nemškega generala von Hortenaua in pred očmi gestapovske policije. Velebit je bil tako gotov, da ga v tem poslu ne bo nihče motil, da je prijavljal na anagrafskem uradu, ki je bil pod nemško kontrolo, celo člane KP Jugoslavije, ki jih je Tito pošiljal na zapad.

Nekega dne sta bila pri Velebitu Edvard Kardelj in Ivan Maček, ki je danes član vlade Slovenije. Maček tedaj še ni vedel za jamstvo, ki ga je imel Velebit, zato je bil za časa bivanja v že omenjeni vili v Zagrebu silno vznemirjen. Toda Velebit ga je pomiril ter mu dejal, da ni treba, da se boji in naj se vede tako, kot da bi bil v službi Nemcev. To se pravi, da je bilo po godu nemški tajni obveščevalni službi, da sta Kardelj in Maček prišla v Slovenijo.

Pozneje smo bili priča, da so prav titovski voditelji v Sloveniji imeli neprestane in dobre stike z nacisti. Gestapovska policija je bila na tekočem o vsem, kar se je dogajalo, bodisi v Trstu, Furlaniji, v Kvarneru ali v Ljubljani. O vsem tem imamo neizpodbitne dokaze. Zlasti Kidrič in Kardelj sta imela tesne zveze z SS-Obergruppenführerjem Globočnikom, bivšim komandantom taborišča Majdanek in načelnikom nacistične Sicherheitdienst za Jadranski «Kuestenland». Tudi bivši gauleiter v Trstu dr. Rainer je bil v tesnih stikih s titovskimi poglavarji, zato si je pri njih «pridobil» precej «zaslug». To nam potrjuje zlasti dejstvo, da je bil že leta 1947. obsojen na smrt od vojaškega sodišča v Ljubljani a obsodba še danes ni bila izvršena.

Velebit je za časa svojega bivanja v Zagrebu sedel na najmanj štirih «stolčkih» hkrati. To se pravi, da je istočasno «deloval» za partizane, za Anglo-američane in pa za nacistično tajno obveščevalno službo. To nam potrjujejo neizpodbitni dokazi. Leta 1942 pa si je spretni Velebit pridobil še eno «službo» in sicer pri italijanskem generalu Roatti, ki je bil tudi v tesnih stikih s Titom in ki je bil takrat vodja italijanske tajne vojaške obveščevalne službe. Za časa svojega bivanja v Zagrebu je imel Velebit tesne stike s prijateljem inž. Carneluttijem, kateri je vzdrževal neposredne zveze z grofom Cianom in voditeljem Hrvatske seljačke stranke Mačkom. Prav zaradi teh zvez in poznanj so smatrali Tito in Angloameričani, da je prav Velebit najprimernejši, da osebno vodi center za rekrutacijo titovskih «diplomatov» v Bariju.

Velebit je dospel v Bari v začetku leta 1944, ko je bilo že gotovo, da bo Tito postal jugoslovanski državni poglavar. V Bariju se je nastanil v neki hiši, kjer je imel na razpolago pet sob. Z njim je živel tudi angleški polkovnik Deakin, posebni Churchillov tajnik in eden izmed vodilnih mož «Intelligente Service». Velebit in Deakin sta pod zaščito Badoglieve vlade privlekla v Bariju na dan vso antisovjetsko ropotijo, tja sta priklicala vrsto znanih trockistov, vojnih pustolovcev, znanih fašističnih vohunov, katere sta vključila pozneje v vrste Titovih tajnih obveščevalcev in «diplomatov». Iz vrst takratne titovske «šole» v Bariju so izšli glavni voditelji današnje UDBe in znatno število sedanjih Titovih poslanikov in konzulov v tujini. Naj navedemo na tem mestu imena le nekaterih, bolj znanih, kot so n. pr. Mirko Sardelič, današnji poglavar ene izmed najbolj zločinskih skupin UDBe v Beogradu, Vladimir Dedijer, vodja odseka za zunanje zadeve v titovski partiji (Dedijer je bil pred prihodom v Bari dopisnik nekaterih ameriških revij in je živel v ZDA), Vasa Jovanovič, ki je bil obsojen na Rajkovem procesu v Budimpešti, in dr.

Omembe vredno je dejstvo, da so nekateri Velebitovi «možje» bili plačani od Badoglieve vlade in sicer iz fonda, ki ga je tej dodelila angleška vlada. Med temi je tudi znani vohun iz prejšnjih časov Nussbaum, katerega je Velebit preimenoval v dr. Nušića.

Velebit je v Bariju opravil zelo dobro delo za Tita. Ko je to dokončal, je šel v London. S seboj je vzel samo enega moža in sicer nekega Vogelnika. V Londonu je Velebit še bolj izpopolnil «prijateljske» odnošaje s Titom. S svojo odvetniško «spretnostjo» je Velebitu uspelo celo pomiriti staro monarhijo s tem, da je dosegel, da so v novo vlado v Jugoslaviji vključili tudi vrsto starih politikantov, ki so za časa vojne zbežali iz Jugoslavije in iskali zatočišča v Londonu, medtem, ko se je nesrečno jugoslovansko ljudstvo bilo za svoj obstanek. Nekaj mesecev pred koncem vojne je bil Velebit v spremstvu gen. Eisenhowerja kot «vojaški zastopnik» Titove vojske. V tem času je imel za posebno nalogo nabrati čim več antikomunističnih agentov, katere je pošiljal prepleskane kot komuniste v Jugoslavijo, medtem ko je komuniste, ki so bili zaprti v Buchenwaldu in Dachauu pošiljal v Francijo.

Po končani vojni je Velebit, mož, brez katerega bi se Tito nikdar ne bil povzpel na sedanje mesto, ponovno stopil v ozadje. Sovjetska vlada je namreč že takrat dobro vedela, da je Velebit špijon, zato, ga je moral Tito pomakniti v ozadje. Po resoluciji IU pa je takoj stopil iz «ozadja» kot Titov «diplomatski svetovalec».

Kmalu za tem je bil poslan na «misijo» v Združene države Amerike, kjer ga smatrajo za enega izmed najboljših antikomunističnih diplomatov.

Danes je Tito poslal Velebita za poslanika k De Gasperiju. Tudi tu ima posebne naloge. Rešiti je treba tržaško vprašanje. Omeniti moramo, da se Velebit izdaja za Tržačana, ker je tržaškega pokolenja. Lepo bi bilo, ako bi ob priliki rekel De Gasperiju, da Trst pripada Titu tudi zato, ker... je jugoslovanski poslanik v Rimu po rodu Tržačan.

Dejstvo, da je šel Velebit v Rim kot poslanik Titove vlade nam dovolj zgovorno kaže, da je to po volji Washingtona, ki hoče za vsako ceno doseči čimprej, da bi Tito in De Gasperi sklenila vojaško pogodbo ter se sporazumela tudi glede Trsta, ki bi bil tako vključen v balkanski napadalni sklop. To je naloga sedanjega Titovega poslanika Velebita v Rimu.

A. F.

Že pred časom je naš list poročal o tajnem sestanku titovskega poslanika Brileja in Francovega poslanika Prima De Rivera v Londonu. Titovci do danes niso zanikali te naše vesti in so s tem priznali, da sta Tito in Franco v prisrčnih, čeprav tajnih medsebojnih odnosih.

TRUMAN: Ker je vajina tajna in dolgoletna ljubezen postala že vsemu svetu znana, vama v znak našega priznanja za vajine zasluge do nas dovolimo, da zakonito potrdita svojo zvezo.

V CONI B SE DOGAJAJO NEVERJETNE STVARI

Titovci niso hoteli preprečiti prodaje pokvarjene salame in sira

Veliko primerov zastrupitve med prebivalstvom

Po vesteh iz cone B smo zvedeli, da se je v več krajih zastrupilo zaradi pokvarjenih živil večje število ljudi. Ugotovljeno je bilo, da je do zastrupitve ljudi prišlo zaradi pokvarjene salame in sira, ki so jih tamkajšnje zadruge prodajale. Titovske oblasti pa kljub temu, da je bilo primerov zastrupitve vedno več, se za potrebne ukrepe proti temu niso prav nič zmenile. Kljub temu, da je vodstvo zadrug vedelo, da zadruge prodajajo to salamo in sir, ni storilo ničesar, da bi preprečilo nadaljnje prodajanje. Šele takrat, ko je zastrupljenje ljudi šlo čez mero in ko je prebivalstvo pričelo odločno protestirati proti zadrugam, so titovske oblasti «prepovedale» nadaljnjo prodajo.

Čudno je, da sta salama in sir prišla v prodajo prav v tiste kraje, ki so po večjem nastanjeni z italijanskimi prebivalci. Tako je bilo n. pr. Izoli nad 100 primerov zastrupitve, od katerih je bilo približno 20 odpeljanih v bolnico. Ravno tako je bilo veliko število zastrupitev v Umaga ter v bližnjih vaseh.

Prebivalstvo iz prizadetih krajev si ta slučaj tolmači kot eden izmed načinov, ki so se ga titovske oblasti poslužuje za čim prejšnje iztrebljenje italijanskega življa v tistih krajih. Če to ni res, zakaj potemtakem titovci niso izdali najodločnejših ukrepov za prepoved nadaljnjega prodajanje pokvarjene hrane. Titovske oblasti so prepovedale prodajo šele takrat, ko se je zastrupilo več stotin ljudi in ko je proti temu odločno nastopilo tamkajšnje prebivalstvo.

No, že to nam daje dovolj jasno sliko titovske skrbi za prebivalstvo cone B, posebno pa še za varstvo italijanskega življa, za katerega titovske oblasti na ves glas kričijo, da je deležno popolne enakopravnosti.

Titovske oblasti podvzemajo vedno strožje ukrepe do oseb, ki iz kakršnega koli razloga morajo v cono A. To nam tudi potrjuje slučaj, ki se je pred kratkim dogodil v Kolombinih. Colombin Pierina je hodila večkrat v cono A po svojih osebnih opravkih in zato ni bilo nič čudnega, če se je tudi 2. t. meseca pripravila, da odpotuje kot po navadi. Toda titovci so najbrže tisti dan zvedeli, da se omenjena pripravlja, da gre v cono A in jim to, kot kaže, ni bilo po godu. Da bi preprečili njen odhod, so jo titovci ustavili v bližini njene hiše ter so obmejne straže pričele streljati brez kakršnega koli vzroka. Seveda tu ni bilo še konca. Colombinovo so titovci dobro zastražili ter jo nato odpeljali v koprske zapore. Kaj opravičuje aretacijo Colombin Pierine, naj presodijo čitatelji sami.

Titovske oblasti vedno slabše ravnajo s prebivalci cone B. Se en dokaz k temu je begunec, ki je pribežal čez mejo med cono A in B ter se ustavil pri neki družini v Božičih. Med pripovedovanjem je tudi dejal, da je že nekaj dni kar ni ničesar jedel. Rekel je, da je pred dvema mesecema prišel iz Lombardije v Trst, kjer se je nekaj dni za tem nahajal v nekem javnem lokalu v precej živahni diskusiji s titovci. Prisotni titovci, s katerimi je mladenič diskutiral so ga iz lokala povlekli ven ter ga močno udarili, nato mu pa zamašili usta in ga zvezali. V takem položaju so ga odpeljali čez mejo v cono B. V coni B so po nekaj dneh sledila nešteta izpraševanja, med katerimi so ga tudi pretepali. Po končanem zališevanju so ga kratko malo odpeljali v taborišče blizu Kopra na prisilno delo, kjer bi moral ostati šest mesecev.

Nekaj dni tega pa je mladeniču uspelo pobegniti iz titovskega pekla. Takih in še hujših metod so zmožni titovski izdajalci, ki vedno bolj terorizirajo in mučijo mirno prebivalstvo cone B.

TITO PRODAJA TRST

8.

Daviesov predlog glede razdelitve Tržaškega ozemlja pomeni začetek nove dobe barantanja, ko stopijo končno anglo-ameriški imperialisti odkrito na dan. Doslej so se spretno skrivali za hrbti Tita, De Gasperija, Sforze, Kardelja in drugih svojih podrepnikov, ki so po njihovem naročilu skušali doseči «neposreden» sporazum med Rimom in Beogradom.

Javni nastop in posredovanje uradnih predstavnikov anglo-ameriških imperialistov je samo nujna posledica mednarodnega političnega razvoja. Netilci vojne so po težkih udarcih, ki so jih dobili na Koreji, hoteli čim prej pripraviti vse potrebno za novo vojno pustolovščino v Evropi.

V ta namen je bilo treba najprej pridobiti Titovo fašistično tolpo za odkrit pristop v tabor imperializma. To tudi ni bilo težko doseči. 27. oktobra 1950 je beograjski firer na titovskem ženskem kongresu prvič javno priznal, da je prosil ameriško državo pomoči, češ da je bila država prizadeta po suši. «Suša» pa je bila dejansko le dobrodošla pretveza za odkrit prestop na stran Amerike. Za prejeto pomoč so titofašisti izročili še zadnjo sled neodvisnosti svoje zunanje politike, ki so jo popolnoma podredili skupnim ciljem «atlantskega pakta». Pod tem vplivom je Titova vlada sklenila z Italijo zelo neugoden sporazum glede vojnih reparacij in odškodnine za nacionalizirana imetja in si tako odkupila «prijateljstvo» z zahodno sosedo. Titovim delegatom v OZN so ameriški netilci vojne dodelili najbolj odvratne naloge in jim prepustilinajbolj provokatorske predloge. Na Balkanu pa so titofašisti še povečali vojne provokacije proti sosednim ljudskim demokracijem. A v plačilo za te usluge so titofašistični provokatorji prejeli Judeževe dolarje.

Trst in Ozemlje sta v tej fazi mednarodne napetosti postala eden najvažnejših predelov Evrope. Atlantski vojni pakt je od dogovorov prešel k dejanskim pripravam vojne. **Tržaško ozemlje je v načrtih atlantskih generalov postalo središče nameravanih vojnih operacij proti Vzhodu. Po teh načrtih naj bi postal glavna luka za dobavljanje orožja, vojakov in druge opreme za bližnjo fronto, ki naj bi po Bethouartovem načrtu potekala od Reke preko Bitoraja, Snežnika, Julijskih Alp na avstrijsko mejo ter preko Avstrije do nemške bojne črte. Prav tako pa atlantski režiserji niso mogli več čakati, da pride med Titovo in Degasperijevo vlado do «sporazuma»; kajti spričo šovinistične zaostritve na obeh straneh je bilo nemogoče priti do rešitve, ki bi zadovoljila razburkane valove šovinizma v obeh državah.** Treba je bilo torej, da so imperialistični priganjači stopili sami na plan s svojimi načrti.

Sprehod po podeželju

GROPADA

S prijateljem z Občin sva šla in Bazovice v Gropado. Približno na pol poti opazim na levi strani pil s križem, okrašen s cvetlicami. Vprašam prijatelja, ali se je tam nekdaj zgodila kakšna nesreča. Povedal mi je, da je tam kraj, kjer se ustavijo pogrebci, ko nesejo mrliča iz Gropade v Bazovico, da se odpočijejo, ker je pot preveč dolga. To sicer velja tudi za ostale vasi kot Padriče, Gročana, Draga in Pesek. Kaj to pomeni, posebno v slabem vremenu, vedo pogrebci, ki morajo na ramenih nositi mrliče od štiri do pet kilometrov. Potrebno je torej primerno prevozno sredstvo, ki naj bi imelo stalni sedež v Bazovici in katerega bi se po potrebi poslževale vse vasi, ki spadajo pod bazovsko župnijo.

Ko prideva s prijateljem v Gropado, so nama gropajski možje in žene še marsikaj povedali. Rekli so, da imajo potrebo po napajališču, ki naj bi se zgradilo pod vasjo, po domače rečeno «Pri ciganki». Dalje Gropajci zahtevajo, da se ustanovi v današnji šoli, kjer je ena učilnica prazna, otroški vrtec za Gropado in Padriče katerega bi obiskovalo 35 otrok, ki se danes potikajo po vasi.

Cesta iz Gropade v Bazovico je bila v zadnjih časih poškodovana po vojaških motornih vozilih. Če se bo dolgo odlašalo s popravilom, bo vsak zamujen dan zahteval večjo vsoto denarja.

S prijateljem sva se domenila, da obrneva navedene zahteve Gropajcev na tržaško občinsko upravo, da jih nemudoma reši, ker je to njena dolžnost.

Franc in Milan

ŠTIVAN

Enkrat se je v rubriko «Sprehod po podeželju» že oglasil tovariš dopisnik iz Medje vasi in pisal o problemu otroškega vrtca, ki je ravno tako problem Medje vasi kakor Štivana. To je eden izmed najvažnejših problemov naše vasi, ki predvsem zanima nas žene-matere. Gre za otvoritev otroškega vrtca tudi pri nas, katerega bi posečali poleg otrok iz Štivana tudi tisti iz Medje vasi. Samo v Štivanu je nad 18 otrok ,ki bi hodili v vrtec, poleg tega pa je še precejšnje število otrok iz Medje vasi. Dosedaj so naši otroci, če so hotett posečati otroški vrtec, morali vsak dan z avtobusom v Devin, kar je za otroke naporno in predvsem je pa tudi velika nevarnost. Torej še enkrat stavljamo rešitev tega problema pred nabrežinsko občinsko upravo, ki je dolžna brez vsakršnega izvijanja otvoriti slovenski otroški vrtec v Štivanu. Matere iz Štivana to odločno zahtevajo, ker nočejo, da bi njih otroci bili vsakodnevno izpostavljeni nevarnosti, poleg tega pa smo tudi upravičene v svoji zahtevi, ker ni izgovora, da je malo število otrok. Ne vemo če je nabrežinska občina prišla do ugotovitve, da zaradi tega, ker ni otroškega vrtca v Štivanu, medvejski otroci že nekaj let ne hodijo v otroški vrtec. Ali se gospodje na občini zavedajo, kaj pomeni to? To pomeni, da se otroci potepajo po cesti, da so njih matere vedno v skrbeh ter da ti otroci niso niti malo pripravljeni na šolo, v katero bodo morali iti morda že prihodnje leto. Povsem je razumljivo, da otroci iz Medje vasi ne morejo do Devina v vrtec. Se me matere iz Štivana protestiramo, ker morajo naši otroci v Devin, ki imamo še dokaj dobre prometne zveze, ni pa sploh govora, da bi medvejski otroci hodili vsak dan do Devina, ki imajo še do Štivana precej poti. Zato naj občinska uprava upošteva zahteve mater iz Štivana, katerim se pridružujejo tudi matere iz Medje vasi, ter naj takoj poskrbi za otvoritev otroškega vrtca v Štivanu.

Mati iz Štivana

MAČKOVLJE

Ko so bila dela za postavitev vodovoda dovršena in so začele delovati javne vodne pipe, so vaščani bili prav zadovoljni Ena od velikih skrbi, posebno v poletnem času, je bila odpravljena. Kmalu za tem pa se je začelo nepravilno uporabljati vodo in vodne pipe. Nekatere žene so spremenile pipe v pralnice in prostor okrog naprave je bil vedno blaten in umazan. Občinska uprava je zaradi tega postavila na vsako javno vodno pipo tablico z napisom — Prepovedano prati. Ogromna večina vaščanov je ta ukrep odobrila, ker iz higienskih razlogov in tudi za zunanjo sliko vasi sta čistoča in red potrebna. Nekomu pa to ni ugajalo in se je maščeval s tem, da je razbil in odtrgal omenjene tablice. Vaščani se nad tem dejanjem, ki dokazuje nerazumevanje in nizkost krivca, opravičeno zgražajo. Tisti, ki je napravil to «junaško» delo, je vreden obsodbe vseh občanov, ki jim je lepota in čistoča svoje vasi pri srcu. Z razbitjem tablic ni samo napravil škodo občini, ki je vedno skrbela in skrbi za obrambo občinske imovine, marveč se je tudi s svojim početjem izkazal kot sovražnik vaških koristi. Takšno dejanje ne gre v čast vasi in prav zaradi tega bi vaščani radi vedeli za krivca, da bi ga pred javnostjo razkrinkali.

Vaščan

PADRIČE

V naši vasi je edino napajališče pokvarjeno že več kot en mesec. Do sedaj se ni še nihče zmenil, da bi ga popravil. Po izjavah nekaterih domačinov so poškodbe krivi cigani, ki so se nekaj časa mudili v vasi. Neki delovodja od ACEGAT, ki ima vodne naprave v oskrbi, je na prošnjo vaščanov, naj napajališče popravi,surovo odgovoril, da bo nalašč vodo zaprl, da so vaščani krivi poškodbe, ker niso znali paziti, kaj delajo cigani. Odgovorne oblasti naj ukrenejo vse potrebno, da se napajališče takoj popravi omenjeni delavec pa naj napravi svojo dolžnost.

Potniki avtobusa, ki vozi iz Padrič v Trst in nazaj, se pritožujejo radi surovega obnašanja šoferjev in sprevodnikov kakor tudi radi nepravilnega poslovanja avtobusnega podjetja «Avtovie Carsiche». Vaščani pravijo, da avtobusi ne vozijo redno ter da so večkrat v prometu stari avtobusi, ki se po cesti ustavljajo zaradi pokvarjenih tem ko lepe nove avtobuse uporabljajo za daljše izlete, od katerih ima podjetje bolj mastne dobičke. Mnogokrat je avtobus tako natrpan, da se more ustaviti na cesti in čakati drugega, da pride na pomoč. Drugi delavci pa pravijo, da jim omenjeno podjetje noče izdati tedenskih listkov in so primorani plačevati dvakrat dnevno običajno ceno listka. Svetujemo šoferjem in sprevodnikom, naj bodo s potniki bolj vljudni, in podjetju, naj odstrani navedene nepravilnosti.

Vaščan

VELIKI REPEN

V zadnji številki «Dela» sem čital članek o sestanku občinskega sveta v Zgoniku. Med drugim je bilo napisano, da je za deveti gospodarski načrt občina sklenila graditi devetstanovanjsko hišo v Briščkih. To dokazuje, kako uprava, ki je resnično predstavnica ljudstva skrbi za svoje občane. Ker se tudi v naši občini občuti potreba po stanovanjih, se marsikateri sprašuje, kdaj se bo tudi repentabrski župan spomnil na ta problem in ga postavil na dnevni red občinske seje. Namesto stanovanjske hiše se je zgradila cesta. Ne trdimo, da cesta ni bila potrebna, prednost pa bi morala imeti stanovanjska hiša. Zgoniška občinska uprava je znala graditi nove ceste in nova stanovanja. Naš titovski župan pa tega ni bil zmožen storiti. Čas je torej, da se občina zanima za omenjeno zadevo in ukrene, kar je potrebno, da se v naši občini zgradi stanovanjska hiša z najmanj devetimi stanovanji.

DEVIN

Ponovno se oglašamo iz takoimenovane «zona militare», toda tokrat bomo le na kratko opisali, v kakšnem stanju se nahajajo naša polja, travniki in pašniki. Res je, da je kmečko gospodarstvo v Devinu, ki je še pred nekaj leti bil pretežno kmečka vas, lahko rečemo, skoraj popolnoma propadlo. Temu je predvsem kriva zadnja vojna, posebno pa povojni časi, ko je naša vas postala «zona militare». V Devinu kar mrgoli vojakov in seveda poleg tega ne manjkajo vsakodnevni vojaški manevri. Kje pa naj bi se ti manevri vršili, če ne ravno na naših pašnikih in travnikih. Zaloštem je danes pogled na nekdanje pašnike, ki služijo ameriškim vojakom za «bojišče». Ze v zgodnjih jutranjih urah se sliši brenčanje tankov po vasi, da te kar groza strese. Ko se iz sna prebudiš, te spreleti misel ali se ni morda začela vojna. Ameriški tanki z vso naglico dirjajo po vasi in poljih, ne da bi se zmenili, kakšno škodo povzročajo devinskim kmetom. Razumljivo, je da se na tak način ne more dvigati kmečko gospodarstvo, ker, ko kmet vidi svoja polja tako uničena, zgubi vso voljo do kmečkega dela. Ni mogoče opisati, v kakšnem stanju se nahajajo pašniki in travniki v Devinu. Lahko si pa vsakdo predstavlja, kakšni morajo biti, ko gredo po njih z največjo naglico tudi več kot dvakrat na dan ameriški tanki in ko se na njih vrše vojaške vaje. Namesto, da bi tukajšnje oblasti gledale, da bi čim bolj pomagale našemu kmetu, ga, nasprotno, na tak način uničujejo. Nekdaj lep in prijazen Devin je danes postal ena sama vojašnica.

V GORIŠKI DELO POKRAJINI

UREDNIŠTVO IN UPRAVA GORIŠKE IZDAJE «DELA» GORICA, ULICA XXIV. MAGGIO ŠTEV. 18, PRVO NADSTROPJE, TELEFONSKA ŠTEV. 666.

SLOVENCI IN ITALIJANI enotni v borbi proti titovcem

V goriški pokrajini skušajo titovci na vse načine vriniti med slovensko in italijansko demokratično ljudstvo čim več svojih protiljudskih in izdajalskih elementov, da bi na ta način razbili enotnost, ki je vedno močnejša, posebno pa med slovenskimi in italijanskimi delavci. Za tokrat naj omenimo le enega izmed primerov, ki nam potrjuje navedeno trditev.

V podgorski predilnici se je že pokazalo, da je nekaterim titovskim elementom uspelo, vriniti se med delavce tega podjetja, kakor tudi jim je omogočeno izvrševati izdajalsko delovanje med delavskim razredom. Pred kratkim je bil sprejet nek element, ki je nalašč za to prišel iz Ljubljane, ki pa o tehničnem delu ni imel pojma. V delu je «napredovala» dosedanja delavka Kovic Zora, ki je prevzela mesto delovodkinje, katerega je doslej vršila dolgoletna uslužbenka. Sednja je bila kratko malo odstavljena, na njeno mesto pa je prišla titovska agentka že omenjena Zora Kovic, ki brez vsake ovire s strani odgovornih upravnih organov podjetja propagira med delavstvom izdajalsko titofašistično politiko.

Prosto delovanje titofašistov v podgorski predilnici nam dovolj jasno dokazuje povezavo med titovci in italijanskimi kapitalisti, katero so uvideli tudi sami delavci, naj si bodo slednji Slovenci ali Italijani. Zaradi tega bo slovensko delavstvo skupno z italijanskim budno na straži ter bo preprečilo vsako nadaljnje delovanje titovcev za uvajanje razdora med Slovenci in Italijani vi naši pokrajini. Najbolj gotova pot za obrambo ter razkrinkanje sovražnega delovanja titovcev in njihovega špijonskega, provokatorskega in izdajalskega delovanja, ki je v službi največjega krvnika jugoslovanskih narodov Tita in ostale reakcije, je enotno združenje vseh slovenskih in italijanskih delavcev v razredni sindikat, v močno CGIL. Edino tako bo mogoče dokončno poraženje titofašističnih izdajalcev.

Sestanek slovenskih in italijanskih delavcev

V soboto 27. oktobra t. l. je goriška sekcija Zveze kovinarjev FIOM organizirala širši sestanek delavcev iz goriških tovarn. Sestanek se je vršil pri Sv. Andreju, na katerem se je razpravljalo o zahtevi CGIL za povišanje plač delavcem ter zaposlitev vseh do sedaj brezposelnih delavcev. Po glavnem referatu, ki ga je imel tov. Gaggio, je precejšnje število delavcev stopilo v diskusijo. Delavci so poderčali pravilnost enotne borbe slovenskih in italijanskih delavcev naše pokrajine, ki se vodi pod vodstvom Delavske zbornice.

V Lucci sodijo 52 bivšim garibaldincem

Ozopovci so mučili na strašen način garibaldince

Ni bilo mogoče do sedaj zatajiti resnice, da so bili nekateri ozopovci izdajalci

Potem ko so bile zaslišane skoro vse obtežilne priče in le redke razbremenilne, je bil proces v Lucci prekinjen za teden dni in se je nadaljeval šele v ponedeljek. Rezultati tega prvega dela procesa o znanih dogodkih v Porčinju prav gotovo ne zadovoljujejo onih, ki so ga uprizorili z namenom, da v osebah obtoženih garibaldincev obsodijo vso osvobodilno borbo in rehabilitirajo izdajalce in kolaboracioniste; kajti kljub vsem obtežilnim pričam ni bilo do sedaj mogoče zatajiti resnice, da so bili nekateri ozopovci izdajalci, ki so obrnili hrbet doslednim borcem proti nacifašizmu in se vdinjali okupatorju.

V nadaljevanju procesa so se začele vrstiti številne razbremenilne priče. Kot prvi je nastopil gapist, ki so ga leta 1945 aretirali fašisti v Palmanovi in ga strašno mučili. Poročnik, ki ga je aretiral in tudi sam osebno mučil, je imel izkaznico Osoppa. Po njegovem pripovedovanju je obtoženi garibaldinec «Ciolli» spoznal v omenjenem poročniku nekega Coccolo, ki ga je ob osvoboditvi osebno aretiral; ob trenutku aretacije je bil v ozopovski uniformi z zelenim robcem okrog vratu in oborožen. Posebno porotno sodišče je tega poročnika obsodilo na 30 let ječe zaradi mučenja partizanov.

Sledil je bivši ozopovec Bianchi Calo, ki je bil v neki mešani formaciji, sestavljeni iz garibaldincev in ozopovcev. 24 1. 1945 je na lastno željo prenehal predstavljati ozopovce, ker so vsi njegovi zapustili borbo in se odzvali pozivom fašistom na predajo orožja.

Neki mladi gapist, ki je bil mučen v zaporu v Palmanovi, je povedal, da je bil aretiran na ovadbo nekega ozopovca, kateri mu je pozneje v celici priznal, da je bil pod mučenji prisiljen izdati njegovo ime, ker so fašisti zahtevali izključno le imena garibaldincev in jih ozopovci niso zanimali.

Med ostalimi je bil zaslišan tudi bivši politični komisar divizije Natisone Angeli Giobatta. Med drugim je slednji pribil, da je bila njihova edina in glavna naloga boriti se skupno s Slovenci proti Nemcem, vsa druga vprašanja bi se bila morala reševati po osvoboditvi. S tem je pobil tezo obtožbe, ki dolži garibaldince «izdajstva domovine» samo zato, ker so slednji v interesu skupne uspešne borbe pristali na vključitev v IX. korpus

Občinska uprava ne skrbi za slovenske otroke

ŠTANDREŠKI OTROCI nimajo svojega vrtca

Goriška občinska uprava naj se pobriga, da se v Štandrežu čim prej odpre slovenski otroški vrtec

STANDREŽ — Dva tenda je tega, kar se je pričelo z normalnim delovanjem v šolah in vrtcih. Toda, na žalost, še danes občinska uprava ni dala dovoljenja, da bi pričel s svojim delovanjem tudi otroški vrtec v Standrežu. Leta 1950 se je lahko vpisalo le 40 otrok, medtem ko je nad 10 otrok ni moglo posečati otroškega vrtca zaradi pomanjkanja prostorov. Letos pa se je v otroški vrtec vpisalo nad 60 otrok, toda goriška občinska uprava ga ni hotela odpreti, češ da je za vrtec veliko stroškov. Vrtec v Standrežu je občina v Gorici predala takoimenovani ONAIR (Opera Nazionale Asili Italia Redenta).

Vsekakor je tako postopanje goriške občinske uprave spravilo tamkajšnje prebivalce v veliko nezadovoljstvo. Se danes se sploh ne ve, kdaj mislijo odpreti ta otroški vrtec in, kar je najbolj obsojanja vredno, je dejstvo, da se je goriška občina znebila skrbi za edini slovenski otroški vrtec, ki spada pod goriško občino.

Standrežci, posebno pa slovenske matere zahtevajo, naj se goriška občinska uprava na kakršen koli način pobriga, da se v Standrežu čimprej odpre slovenski otroški vrtec. Slovenski otroci morajo v slovenske otroške vrtce, za katere je treba, da skrbi goriška občina.

O delovanju in upravljanju slovenskih vrtcev s strani ONAIR pa bomo pisali v prihodnji številki.

Uveljaviti se mora zakon o reformi agrarnih pogodb

Vse kaže, da zakon o reformi agrarnih pogodb, ki zanima tudi briške polovinarje in najemnike še vedno ne bo uveljavljen. V poslanski zbornici se je diskusija o tem zakonu zavlačevala leta in leta, dokler ni bil v decembru 1950 odobren. Sedaj skušajo zavlačevati tudi v senatu. V komisiji za poljedelstvo so te dni senatorji opozicije, predstavniki poljedelcev, predlagali, naj se zakon čim prej odobri v celoti in brez izprememb, ki bi ga poslabšale, toda večina je ta predlog odbila. Medtem ko so demokrščanski poslanci po dolgih borbah in diskusijah v poslanski zbornici glasovali za ta zakon, se sedaj senatorji d. c., predstavniki veleposestnikov, ne strinjajo več in hočejo ponovno začeti borbo. Oni se niti malo ne brigajo za težko stanje, ki izvira iz nepravičnih pogodb in hočejo odvzeti kmetovalcem pridobitve, ki jih priznavajo že številni zakoni.

Zakon o reformi agrarnih pogodb vsebuje nekatere točke, ki so temeljne važnosti tudi za slovenske in italijanske poljedelce naše pokrajine. Tako predvideva pri običajnem polovinarstvu dodelitv 53 odst. pridelka polovinarju; v primerih, kjer lastnik posestva prispeva polovico stroškov za obdelovanje, kar je zelo udomačeno v naši pokrajini, se pa mora pridelek razdeliti na način, da dobi kolon 60 odst., veleposestnik pa 40 odst. Kar je pa zelo važno, posebno za Brda, bi se morali pridelki pri mešanih najemnih pogodbah razdeliti s 56 odst. za kmetovalca in 44 odst. za lastnika, ker so to pridelki drevesnih ali lesnih kultur, kot so vino, sadje ali svitoprejke. V zakonu so tudi važni ukrepi, ki se tičejo ureditve najemnin, pravice na prednost kolonov pri prodaji zemljišč, pravice izvajanja izboljšanj na posestvu.

Predvsem pa je točno določeno načelo odpovedi le iz upravičenih razlogov. Ta točka najbolj peče agrarce, ki bi hoteli imeti proste roke pri izkoriščanju in izsiljevanju najemnikov in polovinarjev. Zato se tudi ne strinjajo in delajo vse mogoče, da ta zakon ne bi bil odobren. Toda za vse prizadete kmetovalce predstavlja ta zakon plod njihovih trdih borbo in žrtev, zato se bodo še nadalje odločno borili do zmage. Ce na poljih ne bo miru, naj vsi vedo, kdo je za to odgovoren.

E. SIMSIG

Proti znižanju delovnega urnika

Tovariša Poletto in Bergamas, svetovalca pokrajinskega sveta v Gorici, sta naslovila na predsednika Culota odločen protest proti znižanju delovnega urnika v predilnici v Ronkah, t. j. od 48 ur tedensko na 40 ur ter odločno zahtevata, naj to zadevo natančno pregleda tudi Pokrajinski občinski svet.

Obstaja nevatrnost, da se zniža delovni urnik tudi v predilnici v Podgori iz istega razloga kot v predilnici v Ronkah, t. j. zaradi vedno večjega pomanjkanja surovin.

Občinska svetovalca v svojem protestu odločno vztrajata v svoji zahtevi, naj se vprašanje znižanja urnika postavi na razpravljanje pokrajinskemu svetu že na prihodnji seji.

Oddolžili smo se spominu naših padlih

Sekcija Zveze partizanov ANPI — «Arsa Jovanovič» v Steverjanu se je oddolžila spominu padlih borcev iz Steverjana. Darovala je krasen venec, za katerega je prispevalo vse demokratično ljudstvo Steverjana. Da so se Steverjanci lahko poklonili padlim borcem, je bilo treba veliko tekanja od Poncija do Pilata za dovoljenje. Na vse mogoče načine so oblasti skušale preprečiti to svečanost, kar jim zaradi vztrajne zahteve naših tovarišev ni uspelo. Ob polaganju venca je domači pevski zbor zapel nekaj žalostink. Steverjanci so se tudi letos, kot vsako leto, na dostojen način oddolžili spominu svojih padlih.

* * *

Tudi po ostalih slovenskih vaseh goriške pokrajine so se zavedni Slovenci skupno z demokratičnimi Italijani oddolžili spominu padlih borcev. Tako je bila n. pr. v Podgori žalna svečanost, kjer so v prevodu stopali slovenski in italijanski partizani, ki so na grobu padlih zapeli «Zrtvam». Ravno tako je bila svečanost v Pevmi, kjer je bil spomenik padlih okraš

VELIKA OKTOBRSKA REVOLUCIJA JE ODPRLA SOVJETSKIM NARODOM POT DO IZOBRAZBE

V 34 letih je postala Sovjetska zveza z zaostale dežele najbolj kulturna država sveta

55 milijonov državljanov ZSSR je letos deležnih šolanja v osnovnih, srednjih in visokih šolah ter v številnih strokovnih in večernih tečajih - Lani je bilo tiskanih 27.000 knjig v 417 milijonih izvodov - Pouk in knjige v 119 jezikih domovine socializma - Ogromne vsote letnih kreditov za šolstvo, kulturo in znanost - Leninova knjižnica v Moskvi ima 14 milijonov knjig in jo obiskuje letno 2 in pol milijona ljudi

arska Rusija je bila ena bolj zaostalih držav Evro- in to ne le v pogledu indu- je, tehnike ,znanosti, tem- zlasti še v pogledu splo- kulturne ravni in izobrazbe ljstva. Nepismenost je pre- ala 80 odstotkov vsega pre- ljstva. Šola, posebno sred- in višja, je bila privilegij mstva in bogatega meščan- a. Obstajale so ogromne po- line brez srednjih in viso- šol, a tudi osnovne šole so e zelo redke. Številni ne- ki narodi sploh niso imeli v svojem materinskem je- , da, niso imeli niti svo- pismenega jezika; kajti koruska gospoda se ni me- za potrebe teh narodov, več jih je le tlačila in iz- ščala. Veliki Lenin je za- vso upravičenostjo nazval sko Rusijo kot »ječo naro- «.

oljševiška partija in sov- ka oblast, ki je nastala z igo Velike oktobrske revo- je, sta se zavedali, da je ločnost in moč nove socia- ne države prav v ljudskih žicah in v njihovi ustvar- i moči. Zato sta posvečali večjo pozornost prav dvigu razbe, kulture in znanja d najširšimi plastmi ljud- . Vlada je začela zidati ti- novih osnovnih, srednjih visokih šol, ustanavljati te- proti nepismenosti, otvar- večerne tečaje za kmete delavce, podpirati dijake s dljskimi podporami. Največ- skrb j posvetila vzgolji uči- ev, katerih je manjkalo povsod. Posebno velike težave je imela z narodi, ki niso imeli niti svojega književnega jezika, ne slovnice, ne abecede, skratka niti najosnovnejšega, kar mora imeti kulturen narod. Toda tudi pred to oviro se ni ustavila, temveč je poslala znanstvenike, da so preučili jezik teh zaostalih narodov, jim ustvarili črkopis ter postavili s tem temelje njihove književnosti in kulture. Obenem pa so izbrali najbolj nadarjene mladeniče in mladenke teh narodov, katerim so v posebnih zavodih dali potrebno izobrazbo ter iz njih napravili pravo jedro za pouk njihovega naroda.

Pred Velikim Oktobrom je bilo v vsem ruskem carstvu učencev. K tej številki pa je poleg visokošolcev treba prišteti še milijone obiskovalcev večernih šol, kjer delavci in kmetje dokončujejo popolno višjo srednjo šolo, ter številnih tečajev za strokovno izpopolnjevanje v mestih in po vaseh. Samo v Ukrajini je sedaj po kolhozih nad 25.000 tečajev. Skupno je letos deležnih šolanja vseh vrst nad 55 milijonov državljanov. Razumljivo je, da ta ogromna armada ukaželjnih sovjetskih državljanov potrebuje ogromno knjig. Samo za letošnje leto so sovjetska založništva natiskala 166 milijonov izvodov šolskih knjig; v dobi od 1931 do 1950 pa je bilo natisnjenih 1 milijarda 672 milijonov izvodov.

Sovjetskim študentom je omogočen brezskrben študij

Vsako leto pride iz sovjetskih visokih šol okrog 300.000 izobražencev. Danes ni niti ene republike v ZSSR, ki ne bi imela svoje lastne visoke komaj 91 visokih šol, od teh v Rusiji 71, 19 v Ukrajini in ena v Transkavkaziji. Na vsem ozemlju Srednje Azije in Daljnjega Vzhoda pa ni bilo niti ene visoke šole, tako da so bili številni mongolski narodi Sibirije brez ene univerze. Vseh visokošolcev je štela predrevolucijska Rusija komaj 112.000. Sovjetska vlada je polagala največjo važnost prav vzgoji domače inteligence in strokovnjakov, inženirjev, zdravnikov, profesorjev, kemikov, arhitektov itd., za izobrazbo katerih je danes 864 univerz in visokih šol s približno 1,200.000 študenti.

šole. Tako jih ima Ukrajina 157, Kazakstan 24, Georgija 17 itd. Sovjetska študentovska mladina uživa vso zaščito in podporo države ter javnih ustanov. Predvsem dobivajo študenti študijsko podporo od države, sindikatov, zadrug ali kakšne druge javne ustanove. Podpore so odvisne bodisi od vrste študija, bodisi od marljivosti in uspehov učencev. Poleg tega obstajajo za študente, ki niso doma v kraju, kjer je univerza, posebni študentovski domovi z vso oskrbo. V času počitnic pa so številni študenti deležni letnega počitka v okrevališčih, letoviščih in turističnih taboriščih itd., kjer imajo znižane cene za 70 odst.

Se večji razmah so doživele osnovne, strokovne in srednje šole. Doslej je trajala šolska obveznost na deželi 7 let, v mestih pa deset let. Sedaj pa so začeli uvajati tudi po vaseh desetletni obvezni pouk, kar pomeni, da bodo idslej vsi otroci deležni ne samo nižje, kot doslej, temveč tudi višje srednješolske izobrazbe ter bo tako izbrisana ena zadnjih razlik med mestom in deželo.

Pouk v teh šolah se vrši v vseh 118 jezikih prostrane domovine socializma. Danes ni takorekoč predela Sovjetske zveze, kjer ne bi bilo šole. Celo na skrajnem severu, kjer žive Eskimi, Samojedi, Cukči in drugi narodi, ki do Oktobrske revolucije niso imeli niti ene šole, je sovjetska oblast zgradila 600 šol, med njimi 135 nižjih in višjih srednjih šol. A tudi po ostalih deželah SZ vedno naprej grade nova, moderna in higienična šolska poslopja. V prvih petih letih po zadnji vojni je bilo samo v Ruski SSR zgrajenih 8000 poslopij za nižjo in višjo srednjo šolo, kjer je prostora za 1.127.000 dijakov. Skupno je doslej samo v Ruski SSR 120 tisoč šol, v gradnji pa jih je še 1860.

Dvajset let po uvedbi splošne šolske obveznosti je nepismenost praktično popolnoma odpravljena. Letos obiskuje osnovne in srednje šole v vsej Sovjetski zvezi 37 milijonov ZSSR je knjižnica «Lenin» v Moskvi, ki ima nad 14 milijonov knjig. Letno jo obišče nad poldrugi milijon bralcev, katerim izposodijo 6 milijonov knjig. Po otvoritvi vseh petih poslopij pa se bo število obiskovalcev dvignilo na 2 in pol milijona, število izposojenih knjig pa na 10 milijonov letno.

Končno podpira oblast, sindikati, zadruge in druge javne ustanove kulturno izobraževalno delo deset tisočev kulturnih krožkov, pevskih zborov, dramskih skupin, orkestrov, godb in drugih prosvetnih organizacij, ki jih najdemo po vsej državi in ki dopolnjujejo splošno izobrazbo sovjetskih ljudi. Za ljudsko izobrazbo je samo v vsedržavnem proračunu namenjenih 59 milijard rubljev na leto. Poleg tega pa tudi vse republike, avtonomne oblasti, podjetja, zadruge, sindikati prispevajo k podpiranju izobraževadnega delovanja. Sovjetska oblast je v 34 letih dvignila iz teme nevednosti in zaostalosti svoje 200 milijonsko ljudstvo ter ga usposobila za nadaljnjo borbo na njegovi poti v svetlo bodočnost komunizma.

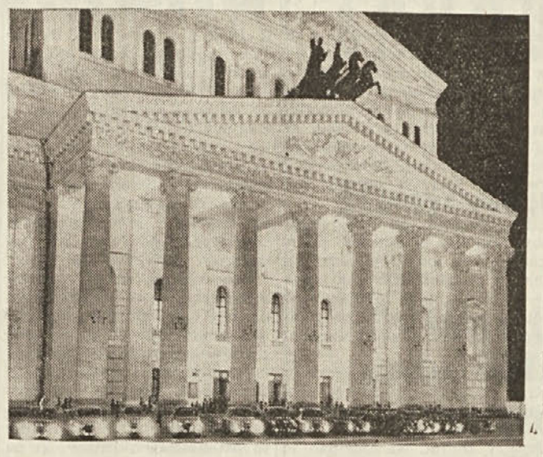

Gledališče v Moskvi

OMANDANT STANE
rtev titovcev

novembra 1944 je umrl ge- alni poročnik Rozman Franc- ne, vrhovni komandant naro- osvobodilne vojske in parti- skih odredov Slovenije. Umrl pri »uršenju svojih dolžno- . Tako se je namreč glasilo dno poročilo

ov Stane je bil zelo popula- med borci, a bil je sam tudi pravi borec in eden izmed vnih stebrov narodno osvo- dilne borbe v Sloveniji. Toda je tudi pravi komunist in kot seveda že takrat trn v peti vskim mogotcem in agentom berialistov.

e v rani mladosti je okusil grenkobo življenja. Kot va- ec je bil izkoriščan od delo- lcev, posebno še, ko so iz- eli za njegove politične na- e. Toda bil je povsod aktiven dosleden komunist.

ko je izbruhnila državljanska na v Španiji, ga najdemo tam mo ob rami z drugimi komu- ti in demokrati 22 narodnosti. ka borba na španskih tleh tov. Rozmana prekalila. Bila zanj šola, iz katere je izšel pričan, da mora biti borba vskega gibanja in borba za oboditev, v kateri koli deželi,

o povezana z vsem delavskim anjem s Sovjetsko zvezo na .

o vrnitvi v Slovenijo je tov. ne uspešno vodil gibanje slo- skih delavcev in rodoljubov, izbruhu vojne pa ga vidimo organizatorja osvobodilne be.

est, da je tov. Rozman, koman- t Stane mrtev, je resno prizad- vse poštene patriote Slove- . Že ob objavi uradnega po- la, ki pravi, da je v bližini Rozmana eksplodiral mino- , se je mnogim zdelo, da se aj skriva v ozadju. Seveda at še ni bilo jasno, da se v nem štabu partizanskih odre- skrivajo zakleti sovražniki obodilnega gibanja, gestapov- in istočasno imperialistični nti in vohuni s Titom, Kar- jem in Kidričem na čelu. To- danes, ko so padle vse krin- nam je jasno, da tov. Rozman padel kot slučajna žrtev mino- a, temveč kot žrtev gestapov- in anglo - ameriškim špijo- . Zato je spomin tov. Rozma- ljub in drag vsem pravim bor- m za resnično svobodo sloven- ga naroda v bratskem sklopu vanskih narodov in demokra- nega gibanja vsega sveta pod dstvom zmagovite Sovjetske eze in tov. Stalina.

TUDI TOVARNI STROJEV SV. ANDREJA GROZI KRIZA

Akordno delo donaša industrijcem velike profite

V treh povojnih letih so naredili za 663.500 konjskih sil turbin in motorjev manj kot pa v zadnjih treh letih pred vojno Namesto 300 vajencev jih je v tovarni zaposlenih komaj 70.

7. oktobra je bila v Trstu gospodarska konferenca, na kateri se je razpravljalo o važnih in perečih vprašanjih, ki so življenjskega pomena za gospodarstvo našega Ozemlja. Poročila, ki smo jih slišali na tej konferenci, so imela med drugim tudi namen seznaniti javnost o sedanjem stanju tržaške industrije.

Nadaljujemo z vrsto člankov, ki so povzeti iz strokovnih poročil na gospodarski konferenci. Tokrat obravnavamo vprašanja tovarne strojev Sv. Andreja

Dejstvo, da naša luka služi skoraj izključno okupacijski vojski, ki raztovarja tu svoje potrebščine za Trst in deloma za Avstrijo, je rodilo v Trstu veliko gospodarsko krizo, kajti od življenja in razvoja naše luke je v veliki meri odvisno življenje in razvoj tržaške industrije, trgovine, prometa in življenja na splošno. Od obratujoče ravni luke je odvisna tudi življenjska raven tisočev in tisočev tržaških delavcev, obrtnikov, trgovcev itd. Kot na vseh drugih sektorjih tržaške industrije se čuti vedno večja kriza tudi v tovarni strojev Sv Andreja, zlasti pa v njenih livarnah, iz katerih je že preko 50% delavcev zaposlenih v drugih oddelkih tovarne, kar v nemajhni meri slabi položaj v njih.

Vodstvo tovarne blaži zaskrbljenost delavcev s tem, da zatrjuje, da so v teku pogajanja za to in za ono delo, obenem pa se sklicuje na veliko konkurenco, proti kateri se mora boriti. To seveda dela z namenom, da lažje prikazuje življenjsko raven delavcev, za katero trdi, da je relativno visoka ter da je zaradi tega delovna sila za 10% dražja kot pa po drugih deželah.

Jasno je, da je vse to izmišljeno. Prav tako je tudi jasno, da je kriza v gospodarstvu na splošno umetno narejena po volji Združenih držav, ki gledajo v razvoju naše industrije nevarnega in škodljivega tekmeca.

Da si bomo lažje ustvarili pravo sliko o zmogljivosti tovarne strojev Sv. Andreja, je prav, da se seznanimo s količino proizvodnje v zadnjih treh letih tik pred izbruhom druge svetovne vojne, t. j. leta 1937, 1938 in 1939. Evo, kaj pravijo statistike. V tem času je bilo ozgotovljeno:

20 skupin parnih turbin s skupno zmogljivostjo 380.000 konjskih sil;

12 parnih strojev s skupno zmogljivostjo 3.660 konjskih sil;

52 motorjev s skupno zmogljivostjo 126.000 konjskih sil;

8 pomožnih motorjev na električni pogon s 320 KW

ter na desetine parnih in drugih raznovrstnih kotlov.

Za vse to je bilo potrebnih 12 milijonov delovnih ur. Upoštevati pa moramo dejstvo, da so takrat uporabljali v tovarni slabše strije od današnjih, o čemer pa bomo itak govorili

Po letu 1945 ni prozvodnja v tovarni nikoli dosegla predvojne proizvodnje. Do leta 1947 lahko rečemo, je trajalo obdobje obnove, ker je bila tovarna za časa vojne zelo poškodovana zaradi bombardiranja, ki so ga Anglo-američani izvedli prav gotovo namerno. Višek proizvodnje je zabeležila statistika leta 1950, medtem ko letos ponovno pada. Da bo pregled jasnejši, navajamo naslednjo statistiko proizvodnje v zadnjih treh letih, t. j. leta 1948, 1949 in 1950. Evo torej, kaj je bilo v tem času izgotovljeno:

23 motorjev s skupno zmogljivostjo 81.000 konjskih sil;

20 pomožnih motorjev za električni pogon za 1100 KW

ter nekaj desetin kotlov, raznega tipa.

V tem času so bila izgotovljena razna dela na motornih ladjah «Lavoro», «Fede», «Giulio Cesare» in «Augustus».

Ce primerjamo proizvodnje iz treh predvojnih let in zadnjih let, ugotovimo, da je bilo v treh letih pred vojno izgotovljenih motorjev in turbin za 663.000 konjskih sil več kot pa v povojnih letih. Le motorjev na električni pogon je bilo zgrajenih več v zadnjih letih.

Važno vprašanje, preko katerega ne smemo iti molče, je vprašanje izkoriščanja delovne sile v tej tovarni, in to zlasti po zaslugi akordnega dela. Podlaga, ki se je poslužuje vodstvo tovarne za določanje plačila za akordno delo, je osnovna plačila. In prav v tem tiči vsa goljufija! Medtem, ko je pred vojno plača za akordno delo deloma odgovarjala dejanskemu stanju, danes ne odgovarja več; kajti plačilo za akordno delo je za približno 2/3 od plačila za delo, ki je bilo opravljeno na normalen način. Ako bi delavec opravljal normalno delo, bi prejemal povprečno po 143,05 lir na uro, za akordno delo pa prejema komaj 114,44 lir na uro.

Na tak način se torej vodstvo tovarne okoristi na škodo delavcev; poleg tega pa so dela izvršena po celih 6 mesecev pred rokom, kar tudi v obilni meri jači brezposelnost.

Žalostna je tudi slika v pogledu vajencev. Pred vojno je bilo teh v imenovani tovarni nad 300, danes pa jih je komaj 70. Samo v kotlarski delavnici je bilo nekoč po 30 vajencev, medtem ko jih je danes komaj 7.

Tako je torej stanje v tovarni strojev sv. Andreja. Seveda smo ga orisali v grobih potezah, toda že iz teh nam je dovolj jasno, kako veliko krivdo je v naši industriji ustvarila takoimenovana «ameriška pomoč».

KAKO TRŽAŠKA OBČINA SKRBI ZA GORNJO OKOLICO

Tudi Bazovica ima svoje probleme na katere je občina popolnoma pozabila

Če bi bazovski kmet imel nekaj pomoči s strani oblasti, bi se kmetijstvo v Bazovici zelo razvilo, posebno pa živinoreja - Zgraditi je treba vsaj še eno napajališče ter sedanje premestiti na primernejši prostor - Ceste potrebujejo popravila - Tudi druge probleme je treba rešiti

Bazovica je izključno slovenska vas, ki je vedno slovela po svoji bogati živinoreji. Tudi danes se Bazovci v veliki meri ukvarjajo z živinorejo, ki se ponaša v Bazovici z nad 250 glav živine. Seveda pašniki in travniki ne zadostujejo za pravilno in zadostno krmo. Več travnikov in pašnikov je rekviriranih ali odkupljenih s strani vojaških sil za vojaške vaje. Bazovci so primorani kupovati seno v Furlaniji, ki pa ni tako redilno kot domače. Vojaška uprava sicer plačuje odškodnino za uporabo travnikov in pašnikov, vendar, če bi šla na roko bazovskim živinorejcem ter jim nudila krmo po znižanih cenah, bi se število goved kmalu povečalo in s tem bi se okrepilo vaško gospodarstvo.

V Bazovici za preko 350 glav živine je samo eno napajališče, ki je zgrajeno tudi na neprimernem prostoru v sredini vasi. Živina umaže vse okrog in okrog napajališča, prostor je vedno blaten in je, zaradi vedno velikega števila živine pri napajališču, tudi promet v vasi oviran. Bazovci zahtevajo, da se omenjeno napajališče uniči ter da se zgradita drugi dve novi in to eno na koncu vasi proti Trstu, kjer je danes vaški kal, drugo pa na drugi strani proti Lokvi. Na napajališča bi se posluževala živina, ki gre na pašo na eno in drugo stran vasi ter bi bila tako odstranjena neprijetnost in nečistoča v vasi. Vaške kale pa je treba zasuti, posebno pa tistega pri sedežu civilne policije. Lahko se pusti in očisti tisti proti Lokvi, ki je precej oddaljen iz vasi in v katerem bi se lahko napajala živina, kateri ugaja bolj voda iz kala kot pa tekoča. Koliko časa bodo Bazovci še čakali, da se omenjena dela izvršijo, ni znano. Domneva pa se, da če se ne bo povečala skrb ter razumevanje občinske uprave in župana do potreb občanov, bodo kali ostale vedno kali.

Takšna so "napajališča" v Bazovici

Lepo asfaltirane glavne ceste po Bazovici napravijo na izletnika ali tujca lep vtis. Če se pa pomaknemo za par desetin metrov v sredino stare vasi se bodo gotovo naši prejšnji prijetni vtisi spremenili. Ob deževnem vremenu se morajo Bazovci posluževati debelih desk za prehod preko vaških ulic; kajti pot se spremeni v potok. Voda dere po cesti skozi zidove na dvorišča, ki so nižja od poti, na cesto pa iz dvorišč, ki so višja. Ko neha deževati, pa ostanejo na poti jarki in globoke jame. Kamenje pride na vrh in še za pešca je nevarno. Se je morda občinska uprava v Trstu spomnila na te stvari in se zanimala za odstranitev teh neprilik? Se zdaleka ne! Zato Bazovci zahtevajo, da se po vasi napravi kanalizacija za odtok vode ter da se vse poti temeljito popravijo, ker, če imajo Bazovci občinske dolžnosti, zahtevajo od občine tudi svoje pravice.

V Bazovici kakor povsod primanjkujejo stanovanj. Več poslopij in stanovanj je zasedenih s strani civilne policije in finančnih stražnikov. Mnogo je družin s številnimi člani, ki bivajo v majhnih i nnehigienskih prostorih. Koliko pa je mladih parov, ki bi si radi ustvarili družino toda ne morejo, ker nimajo stanovanja. Zato je dolžnost občinske uprave, da pregleda potrebe prebivalstva vseh okoliških vasi, ki spadajo pod tržaško občino in naj bo za vzgled skrb in delovanje občin Dolina, Zgonik in Milje. Da se reši vsaj delno stanovanjska kriza v Bazovici, je potrebno, da se zgradi vsaj 15 do 20 stanovanj.

Obcestni napis, po katerem bi lahko vsak tujec mislil, da je Bazovica italijanska vas. Toda v Bazovici bivajo sami Slovenci; zato naj bo napis dvojezičen.

V Bazovico pride vedno mnogo izletnikov in meščanov, ki si žele svežega zraka in zdravega razvedrila. V poletnem času, posebno pa ob nedeljah, jih po vasi kar mrgoli. V Bazovici pa ni nobenega javnega stranišča in ljudje so primorani za vsako potrebo zateči se v gostilno ali pa v privatno hišo, kar ni vsakemu človeku prijetno. Ta pomanjkljivost je za današnje čase nedopustna in nehigienična Skrajni čas je, da občina zgradi v primernem kraju javno stranišče in da se tako odstrani ta pomanjkljivost.

Drug problem, ki je za Bazovce kakor tudi za prebivalce okoliških vasi pereč, je javno kopališče. Samo v Bazovici ne vštevši okoliške vasi, je preko 800 prebivalcev, ki bi se posluževali kopalnice. Danes morajo vsi v mesto, kar pomeni trošenje denarja za prevoz, izguba časa in vse druge neprijetnosti. Javno kopališče v Bazovici je zaradi tega nujno potrebno. Občina naj to stvar vzame v poštev in naj od milijonov, ki jih uporablja za mnoga nekoristna dela, odtrga potrebno vsoto za zgraditev javnega kopališča v Bazovici, kakor za vsa ostala dela, ki smo jih prej opisali.

To, kar smo navedli, so nekatere izmed najglavnejših potreb, katere bi tržaška občinska uprava morala rešiti. Kot vsi dosedanji članki, ki smo jih pisali v našem časopisu o potrebah vasi tržaške občine, naj osvežijo spomin tržaškim občinskim upravnikom, predvsem pa županu g. Bartoliju. Z druge strani pa je še en dokaz, če je sploh potreben, kakšna je skrb župana Bartolija in njegovih sodelavcev za reševanje problemov v dobrobit občanov iz slovenskih vasi tržaške okolice.

DOMOV, V RUSIJO!

(A. KONONOV: IZ KNJIGE «ZGODBE O LENINU»)

Lenin je bil na tujem, v Švici, ko so v Rusiji strmoglavili carja. Kakor hitro je to zvedel, ni hotel čakati niti minute. Nič več mu ni bilo strpeti daleč od domovine in srce ga je burno gnalo v Rusijo.

A priti domov ni bilo tako preprosta reč: okrog in okrog je divjala vojna.

Nazadnje, po dolgem prizadevanju, so Leninu in drugim ruskim tovarišem, ki so živeli v tujini, dovolili, da smejo skozi Nemčijo in Svedsko odpotovati v Petrograd; terjali so le, da nikjer na nobeni postaji ne zapuste vlaka in se ne razgovarjajo z nobenim Nemcem.

V železniškem vozu je Lenin takoj odšel v svoj oddelek in se vanj zaprl; na Ruskem ga je čakalo novo veliko delo. Zato je moral marsikaj premisliti.

Vlak je drvel skozi Svico proti nemški meji. Marec je še bil, toda na majcenih, čistih vrtičkih švicarskih postaj so že cvele rože. Lenin vsega tega ni opažal. Sedel je pri oknu in naglo nekaj pisal na listke papirja. Potem je odložil listke v stran in rekel Nadeždi Konstantinovi:

«V Rusiji nas bodo prej ali slej prijeli.»

Iz brzojavk mu je bilo znano, da so v Rusiji strmoglavili carja, v vlado pa postavili nekega graščaka, nekega bogatega milijonarja, nekega tovarnarja in še druge, ki so bili tem trem močno podobni. Tako da ne bi bilo nič čudnega, če bi ti ljudje v resnici sklenili Lenina zapreti.

Drugi potniki niso na to niti mislili. Zbrali so se bili na hodniku voza in so veselo kramljali, se smejali in peli... Zelo so želeli, da bi bil tudi Lenin z njimi, a poklicati se ga niso upali. Tedaj je nekaj tovarišev stopilo k njegovim vratom in jelo potihoma brundati:

... Oblaki se kopičijo,
megla pokriva plan,
povej, kaj si zamislil se,
povej, naš ataman!

Lenin jih je slišal, se zasmejal in stopil na hodnik.

In vsi so postali še bolj veseli. Skupno z Vladimirjem Iljičem so zapeli novo pesem.

Ko pa je bila nemška meja že blizu, je Vladimir Iljič že odredil:

«Nu, zdaj nehajmo peti!»

Nazadnje se je vlak ustavil ob morskem prelivu. Tu je bila znova meja: onkraj preliva se je začenjala spet druga dežela — Svedska.

Na prelivu, ob pristanu, je plaval nared velikanski parnik. V njegovi notranjščini, v trupu, so bile položene tračnice, in parni stroj je potniške vozove polagoma, drugega za drugim, zavlekel vanj. Ves vlak je dobil prostora v notranjščini parnika — in še ga je mnogo ostalo, tako velikanska reč je bila to.

Čez preliv so se dolgo vozili: kapitan se je bal, da ne bi zadel na kako mino. Razen tega se je vzdignil vihar; valovi so premetavali parnik sem ter tja. Mnogi izmed potnikov so obolel. A Vladimir Iljič se morske bolezni ni bal.

Nazadnje se je pokazala Svedska obala. Od tod, iz švedske prestolnice, je Lenin poslal v Petrograd brzojavko o svojem bližnjem prihodu. To je bilo ponoči.

Lenin se je dvigal, vsaka ura mu je bila dragocena. In tako je predložil, naj bi skrajšali pot in se ne bi peljali naprej po železnici skozi vso Svedsko, ampak po ledu naravnost čez zaliv.

In evo, proti jutru je že stal s sopotniki v majhni ribiški vasi na morski obali. Od tod si ob jasnih dneh lahko razločil ruski breg.

Tisto jutro pa je visela nad zamrzlim morjem bela megla in v daljavi pred seboj nisi videl ničesar.

Jeli so se odpravljati na pot. Svedski kmetje se vozijo na majhnih sankah s kraguljčki. Na enih sankah lahko sedita razen voznika samo dve osebi. Rusov, ki so se vračali domov, pa je bilo trideset. Potemtakem je bilo treba najeti petnajst sani.

Tako so tudi storili. V sanke so vpregli petnajst kosmatih švedskih konjičev. In v megli so vsi krenili preko ledenega morskega zaliva — v gosjem redu, sanke za sankami.

Sani z Vladimirjem Iljičem so bile pri sredini.

Tedaj so vsi zagnali klic:

«Lenina naprej! Lenin se mora peljati na čelu!»

Voznik je ošinil konja, in sanke z Vladimirjem Iljičem so naglo zdrvele naprej.

Med prvimi se je vozilo mlado dekle. Ta je držala v rokah svojo rdečo oglavno ruto in si na vse načine prizadevala, da bi jo navezala na paličico. Ko jo je Lenin prehitel, je to videl in uganil, da bi rada napravila rdečo zastavo.

Molče je stegnil roko. In dekle mu je podalo rdečo ruto.

In v daljavi, na obali, se je pokazala očem streha velike hiše: to je bila postaja, s katere je vodila železnica v Petrograd.

Ko je bila obala že čisto blizu, je Vladimir Iljič zamahnil z rdečo zastavo nad glavo.

Njemu naproti je plapolala druga zastava. To zastavo so bili razvili nad streho postaje revolucionarni mornarji in vojaki.

LJUDSKA PROSVETA

Finžgarjeva «Razvalina življenja» v Skednju.

Jutri v nedeljo 11. t. m. ob 16. uri (in ne, kakor je bilo zadnjič pomotoma javljeno, ob 20.) bo gostovala v Prosvetnem domu v Skednju dramska skupina iz Saleža s Finžgarjevo dramo v 3 dejanjih «Razvalina življenja». Ta igra je že v domačem kraju žela prav lep uspeh ter smo prepričani da bo tudi v Skednju vzbudila obilo zanimanja med našim ljudstvom, ki si želi slovenske besede v smislu zdrave ljudske prosvete, ki jo goji naše ljudstvo samo.

Vstopnina: odrasli 100.—; otroci in dijaki 50.— lir.

* * *

V krožku «Pisoni»

bo 10. t. m. ob priliki proslave 34. obletnice Oktobrske revolucije nastopil tudi naš pevski zbor iz Rocola.

V krožku «Tomažič»

bo v sredo 14. t. m. nastopil pevski oktet s Proseka - Kontovela in tovariš Čuk iz Trebč, ki bo kot solist zapel nekaj ruskih pesmi.

* * *

Nastop pevskega zbora s Konkonela na Opčinah.

V torek 6. t. m. zvečer je na Opčinah ob priliki proslave Oktobrske revolucije prvič nastopil mešani pevski zbor PD «Vižava» s Konkonela pod vodstvom nadarjenega tov Čuka s Trebč.

Glasovi so bili ubrani, pevsko podajanje zelo občuteno in učinkovito, skratka, Konkonelci so potrdili svoj upravičen sloves pevcev, kot so ga že nekoč uživali.

TU PA TAM...

TABOR IN SUVERENA SLOVENIJA v ZDA — Pred časom so se belčki zelo navduševali za novo slovensko «neodvisno» kulturno-politično revijo «Tabor». Mnogo so govorili in pisali o njej še predno je izšla. No, in končno je le izšla. Toda glejte, kaj se je zgodilo koj za tem: od vseh vetrov so se dvignili protesti in obsodbe proti vsebini omenjene revije. Razni sodelavci iz Trsta, iz Rima in bogsigavedi še od kje, so odpovedali vsako nadaljnje sodelovanje. Vnela se je pravcata pravopisna borba in še več.

In veste, kaj je pisal nesrečni «Tabor»? Ce še ne veste vam povemo mi. Pisal je, da je Jugoslavija «umetna državna tvorba»; torej prav tako, kot so nekoč pisali italijanski fašisti, ki so običajno nazivali Jugoslavijo «Stato mosaico». Kot taka nosi v sebi — po pisanju «Tabora» — trajne kali razpada. Zato bi se morali vsi Slovenci boriti za «samostojno» in «suvereno» slovensko državo . . . Škoda je le, da je «Tabor» namenoma pozabil dostaviti besede: «v okviru ZDA». Le tako bi bil program jasnejši. Morda pa bi «taborcem» savojska hiša posodila kakega princa kot nekoč Nezavisni Hrvatski?

POSTARJI SO ŠLI K VOJAKOM, pošta pa leži v nabiralnikih — Kopica tržaških žena, ki imajo svoje sorodnike v Brkinih je pred nekaj tedni tarnala, da ni prejela že dolgo časa pošte od njih. «Ne moremo si predstavljati, kaj to pomeni», so tožile. Ena je dejala: «Pred 14 dnevi sem poslala paket, ki me je stal nad pet tisoč lir, zato bi rada vedela, če so ga prejeli». «Jaz pa sem ga poslala že pred poldrugim mesecem, toda še vedno ne vem nič o njem», je tožila druga. «Tako izgleda, kot, da so vsi umrli», j dodala tretja.

Zaskrbljene žene so le ugibale, zakaj ni pošte, toda dognati niso mogle. Mi smo pa izvedeli to «skrivnost». V Brkinih so namreč poklicali pod orožje vse poštarje, zato ležijo pisma že par mesecev v poštnih nabiralnikih. Pravijo, da jih je že toliko, da jih bodo morali z vozovi peljati na veliko pošto, če bodo nabiralnike sploh še kdaj odprli.

Zato svetujemo zainteresiranim ženam, naj se nikar ne razburjajo, ker ne dobe pošte; kajti tega niso krivi njihovi svojci v Brkinih, temveč poštarji, ki so šli k vojakom . . .

RADIO BEOGRAD IN NAROČNINA — Pred nekaj dnevi je radio Beograd objavil posebno obvestilo v zvezi s povišanjem mesečne naročnine, ki znaša sedaj 250 din

To obvestilo se je glasilo nekako takole

«Prav gotovo bodo številni radijski poslušalci odpovedali naročnino zato, ker je predraga. Toda to še ne opravičuje, da bi imeli svoj sprejemnik doma. Naročnino odpove lahko samo tisti, ki s posebnim potrdilom dokaže, da je njegov sprejemnik pokvarjen. Vsi ostali pa morajo sprejemnike izročiti v posebna skladišča, ki jih bo določilo vodstvo radijskih postaj.»

Titofašistični propagandisti so prišli namreč do zaključka, da jih malokdo posluša in da je zato bolje povišati naročnino ter onemogočiti «ljudstvu», da bi poslušalo resnico iz svobodnega sveta. Tisti naročniki, ki ne zmorejo previsoke naročnine pa morajo najprej aparat pokvariti, recimo zažgati žarnice; potem to javiti policiji, ki jim bo aparat zaplenila nato pa še naložila občutno denarno kazen ali pa jih spravila celo pred sodišče kot saboterje in prevratneže . . .

KER JE BILO PREVEČ POTNIKOV, SO SKRČILI ŽELEZNIŠKI PROMET — *Slovenski poročevalec z dne 1. novembra t. l. piše o skrčenju železniškega prometa v Sloveniji med drugim takole:*

«Po uvedbi nove potniške tarife se je promet na železnicah precej zmanjšal, v Sloveniji približno za 30 odst., kar je razmeroma malo. Vsekakor pa je potnikom zagotovljena mnogo udobnejša vožnja. Železnica bo odslej tudi laže skrbela za obnovo in vzdrževanje potniških vagonov, ker bo imela rezervo vagonov... Zvišanje tarife ni bilo potrebno samo zaradi neskladnosti stare tarife z ostalimi cenami, marveč tudi zaradi tega, ker je bilo doslej spričo navala na vlake res težko potovati, pri tem pa so trpela tudi prevozna sredstva... V Sloveniji so ukinili 13 potniških vlakov, uvedli pa so 5 novih vlakov. Tako se bo dnevna kilometraža zmanjšala za okoli 2000 km ali za 20 odst. Odslej bo v prometu 10 lokomotiv in 20 potniških vagonov manj, dnevni prihranek premoga pa bo 40 do 50 ton...»

Tako torej napreduje Titov socializem! Mesto, da bi že itak redke potniške vlake pomnožili, jih ukinjajo, pri tem pa špekulirajo s štednjo. Radovedni smo, ali bodo vsaj delno omejili posebne in «dvorne» vlake, ki so na razpolago izključno le za Tita in za njegove poglavitne pajdaše?

Najenostavnejša rešitev perečega vprašanja, kaj? K njej ni kaj pripomniti. Lahko le zavidamo titovcem, ki s svojo «mojstrovino» edini zmorejo kaj takega

Le tako naprej, pa bomo lepega dne čitali v «poročevalcu», da so potniški vlaki odveč, ker se v njih vozi samo «ljudska drhal», ker «pravo ljudstvo» ima itak svoje zasebne ameriške avtomobile...

V MESTU IN DELO NA PODEŽELJU

S PROSLAV VELIKE OKTOBRSKE REVOLUCIJE

Tržaško delovno ljudstvo manifestira za SZ, ki je branik miru

Svečana osrednja proslava v Kinu ob morju - Na Općinah je prvič nastopil pevski zbor s Konkonela - Naše ljudstvo je odgovorilo sovražnikom SZ z udeležbo na proslavah

Kot vse svobodoljubno in napredno ljudstvo sveta, tako tudi slovensko in italijansko ljudstvo Tržaškega ozemlja vsako leto z navdušenjem proslavlja obletnico Velike oktobrske revolucije, ki je začrtala novo pot v zgodovini, pot k svobodi in neodvisnosti vseh zatiranih in izkoriščanih narodov sveta. Ne le v mestu, temveč tudi v majhnih naseljih na podeželju so bile te dni slovesne prireditve

V torek večer je bila v Kinu ob morju svečana osrednja prireditev, katere se je udeležilo toliko ljudi, da ni bilo dovolj prostora niti na hodnikih in v stranskih prostorih. Tej prireditvi je prisostvoval tudi tov. Vidali z ostalimi člani CK STO, predstavniki množičnih demokratičnih organizacij, sindikatov, Zveze komunistične mladine in PSI. Govorila sta tov Mitko in Gasperini, tov.

Tov. Mitko je v svojem govoru orisal zgodovino tega velikega dogodka. Prikazal je velike napore sovjetskih voditeljev, ki so že od revolucije dalje neprestano pozivali države in njih voditelje k miru in medsebojnemu sodelovanju. To, kar so voditelji mlade sovjetske republike delali že ob njenem nastanku, delajo še vedno. To pa ni po volji imperialistom in izkoriščevalcem milijonov delovnih ljudi. Zato pa se zaganjajo proti SZ in proti njenim voditeljem. Danes vodijo sicer proti njej le politično borbo, toda pripravljeni bi bili, prav tako kot kmalu po Veliki revoluciji in kot Hitler in Mussolini leta 1941, navaliti proti njej svoje horde, ki bi pustošile in uničevale domovino socializma. To bi bile že zdavnaj storile, ako se ne bale, da si opečejo prste; kajti zavedajo se, da tvori SZ skupno z deželami ljudske demokracije, LR Kitajske in DR Vzhodne Nemčije nepremagljivo silo. Nato je tov. Mitko orisal nečastno barantanje s STO, ki je še vedno sporno jabolko; kajti zanj se potegujeta i Tito i De Gasperi. To pa ni po volji anglo-ameriškim imperialistom, ki se trudijo, da bi dosegli popoln sporazum med Titom in De Gasperijem, da bi Jugoslavijo in Italijo vključili v enoten napadalen blok proti SZ in proti deželam ljudske demokracije ter da bi v teh dveh deželah dobili obilo topovske hrane za svoje vojne avanture. Toda pri reševanju tržaškega vprašanja ima svojo besedo tudi SZ, ki ne bo nikoli dopustila, da bi se kaj takega zgodilo.

Končno se je tov. Mitko dotaknil vloge, ki jo danes igrajo titofašisti, ki so najprej izdali vse dragocene pridobitve osvobodilne borbe ter oskrunili polno krvi jugoslovanskih partizanov, ki so padli v borbi za boljšo bodočnost svojega naroda in svoje domovine in ki so nato jugoslovansko deželo, njeno gospodarstvo in njeno neodvisnost prodali imperialistom za peščico dolarjev. Danes izdajalska tolpa titofašistov že sanja o prav takih vojnih avanturah, kot njeni gospodarji — imperialisti Zato pa gradi strateške objekte, zato prodaja naravno bogastvo za ameriško orožje, zato ubija obmejne graničarje ter nato propagira o obmejnih incidentih; zato je vsa dežela spremenjena v eno samo veliko taborišče jetnikov in vojakov, kar prinaša nekoč bogati deželi, strahotne gospodarske katastrofe, bedo in pomanjkanje.

Za tov. Mitkom je govoril tov. Gasperini, ki je orisal uresničitve velikih del v SZ. Dokazal je, da SZ noče vojne, temveč blagostanje in mir za vse narode sveta. Govoril je nato o velikih delih za preobrazbo narave, o gradnji velikih tovarn, kanalov, elektrarn, o umetnih jezerih in morjih, ki bodo docela spremenila puste stepe in ledene predele Sibirije v en sam velikanski vrt, kjer bo dela in kruha za milijone in milijone srečnih ljudi. Nato je govoril še o provokatorski politiki imperialistov in njihovih priveskov, ki bi radi sprožili tretjo svetovno vojno; o vprašanju barantanja s Trstom, s čimer se strinjajo vse protiljudske stranke.

Po govorih so predvajali sovjetski film «Lenin leta 1918», katerega je tov. Doplicher primerno objasnil. Ob zaključku je godba Rinaldi zaigrala sovjetsko himno. ki so jo vsi navzoči sprejeli z navdušenim ploskanjem.

Poleg osrednje proslave v Kinu ob morju so bile še proslave v Cerovljah, v Prečniku, v Nabrežini, na Greti, v Skednju, v Dolini. Na Općinah je bila večja prireditev ob priliki proslave. Ob tej priliki je nastopil pod vodstvom pridnega in mladega dirigenta tov. Mira Čuka iz Trebč tudi obnovljeni pevski zbor s Konkonela; v Trebčah je bila tudi večja prireditev. Nastopil je poleg domačega zbora tudi zbor iz Padriča, ki ga vodi Danilo Čuk iz Trebč. Prav lepo se je odrezal s par ruskimi pesmimi. V Križu je bila tudi lepa prireditev. Križani so vedno med prvimi. Naš dopisnik iz Saleža nam je poslal daljši dopis o poteku proslave Oktobrske revolucije v Saležu, na kateri je govoril župan tov. Pirc. Na tej prireditvi je nastopil tudi pevski zbor pod vodstvom marljivega tov. Hermana Miliča.

Vse te prireditve in proslave so spontan izraz velikega zaupanja, ki ga ima naše delovno ljudstvo do SZ voditeljice vseh zatiranih narodov v borbi za mir, svobodo in neodvisnost. Iz te preproste spontanosti je razvidno, kako neplodna je izdajalska propaganda titofašistov in drugih zaslepljencev, ki na vse mogoče načine blatijo deželo miru in socializma.

Proč s tajnimi sporazumi v DZ!

Stanje v Delavskih zadrugah postaja že neznosno. Obstoj tihe zveze med komisarji in njihovimi političnimi strujami na eni strani in titovci na drugi daje praktično prosto pot celi vrsti nasilstev na škodo delavcev-zadružnikov. Že pred mnogimi meseci je bilo čutiti pomanjkanje primernega kontrolnega organa, ki bi zaščitil interese zadružnikov, zato je prišlo do predloga za ustanovitev Kontrolne volilne komisije, ki ne bi imela samo nalogo nadzorovati potek volilne kampanje, temveč tudi sedanjo kampanjo revizije članstva in bi tako bili zadružniki gotovi, da bo ta kampanja ostala izključno v mejah enakopravnosti in svobodnega tekmovanja med raznimi strujami. Ta zahteva je bila upravičena predvsem zato, ker komunistična struja in njeni simpatizerji, ki predstavljajo glavno jedro zadružnikov in proti katerim so naperjene vse spletke, ki resno ogrožajo njihove interese, ni zastopana v Nadzornem odboru.

Mnogo jih je, ki so poziv Komunistične partije na zadružno enotnost napačno tolmačili in mislili, da jim je s tem dana možnost izogniti se odgovornosti zadružnega sodelovanja. Sedaj pa postaja jasno, da se Partija ne more zadovoljiti z abstraktnimi pristanki. Ceprav se bori in se bo vedno borila za uresničenje široke politike v interesu vseh zadružnikov, brez ozira na njihovo prepričanje in barvo, zahteva, naj bo roka, ki se ji ponuja odkrita in iskrena. V nasprotnem primeru ima vso pravico, da pred fašisti in titovci ter njihovimi zagovorniki zaščiti svoje organizirane zadružnike.

RAZSTAVA O SZ V TOMAŽIČU

Ob priliki velike razstave o življenju in delu v ZSSR, ki bo otvorjena drevi v prostorih kulturnega krožka «Tomažič», bo tudi vrsta predavanj. Drevi bo govoril tov. Di Benedetto, ki je spisal knjigo: «Terre e popoli dell'URSS».

Jutri, v nedeljo bo govoril tov. Sajovitz o temi: «Velike tvornice komunizma». Predavanje bo spremljano s skioptičnimi slikami iz Sovjetske zveze.

V sredo bo predaval tov. Doplicher o ljudskih tradicijah v ruskih narodnih pesmih. Sledi koncert ruskih pesmi ki ga bosta izvajala oktet s Proseka-Kontovela in solist Miro Čuk iz Trebč.

V četrtek zaključek razstave. Ob tej priliki bo govoril tov. prof. Weiss.

PROSLAVE OKTOBRSKE REVOLUCIJE

V soboto 10. t. m. bo proslava v RICMANJIH, govori tov. Gerlanc; v ROCOLU, govori tov. Calabria; pri MAGDALENI, govorita tov. Bidovec in Jaksetich; v BOZICIH, govorita tov. Zili in Viola; v PISONI, govori tov. Tonel in v MACKOVLJAH, kjer govori tov. Gombač.

V ponedeljek bo proslava v KRALJICU, kjer govori tov Mieli Renato; v torek v ELERJIH, govori tov. Slavec Ado; v sredo pa na KOLONKOVCU (gostilna Soci), kjer govori tov. Gombač.

V torek je bila druga nezakonita seja občinskega sveta v Trstu

NOVI DOKAZI LICEMERSTVA demokristjanov in njihovih priveskov

Svetovalec tov. Ferlan je razkrinkal zakulisje neke "proslave„ v Rižarni, kjer je občinska uprava postavila ploščo, ki žali spomin številnih žrtev - Občina bo sodelovala pri organiziranju otroške božičnice

V torek večer je bila druga nezakonita seja tržaškega občinskega sveta. Pravimo nezakonita zato, ker po zakonu bi morali delovati danes novi občinski sveti na vsem tržaškem področju. Seja je pričela s precejšnjo zamudo, ker ni bilo dovolj svetovalcev ob določenem času.

Po prečitanju zapisnika prejšnje seje je naš svetovalec tov. Radich vprašal župana, kaj namerava storiti občina za otroško božičnico. Obenem pa je predlagal, naj bi občina priredila razne koncerte, kulturne večere, športne in druge podobne prireditve v korist otroške božičnice. Nato pa je vprašal, kako bo letos z razdeljevanjem kuriva za občinske siromake. Priporočal je občinskemu odboru, naj za to poskrbi in sicer takoj, tako da bi zainteresirani dobili kurivo po znižanih cenah že v teku druge polovice novembra. Tretje vprašanje tov. Radicha pa se je nanašalo na izpraznitev javne ogrevalnice, ki je sedaj zasedena od neke družine, ki so jo izgnali iz stanovanja.

Odbornik Invinkl je nato odgovoril, da bodo prodajali revnim meščanom drva po 980 lir kvintal.

Po dveh krajših interpelacijah svet. Morellija in Agneletta je govoril tov. prof. Ferlan. Ostro je ožigosal pristranstvo socialdemokratov in demokristjanov, ki so takorekoč na tajno «proslavili» spomin žrtev v rižarni. Omenjene proslave se je udeležila le majhna peščica občinskih poglavarjev. Kot je znano, je že pred časom skupina delavcev ACEGATa podvzela pobudo za postavitev spominske plošče v rižarni, kar pa je preprečilo vodstvo omenjene ustanove samo zaradi tega, ker je bila nova plošča pisana tudi v slovenščini. Namesto te pa je gospoda z županom na čelu ukazala vzidati svojo ploščo, seveda pisano samo v italijanščini. Ista gospoda je tudi poskrbela zato, da niso na plošči niti z besedico omenjeni fašistični povzročitelji grozodejstev.

Ostre besede svetov. Ferlana so silno zbodle prizadete, toda ostali so brez argumentov, s katerimi bi bili opravičili tako početje. Zato pa so nekateri izbruhnili nekaj že obrabljenih fraz, za katere pa se itak nihče več ne zmeni. Po sprejetju sklepa o prehodu pokojninskega sklada obč. uslužbencev od zavoda za zavarovanje na občino je bila tajna seja.

Resnica o 600 lirah

Kmetje dolinske občine, ki so bili oškodovani zaradi regulacije potoka Glinščice, že dalj časa pričakujejo, da jim bo tehnični urad poravnal napravljeno škodo oz. odplačal odvzeta zemljišča. Za zadevo so se zanimali tudi predstavniki Enotnih sindikatov in Zveze malih posestnikov. Toda kljub temu je stvar še vedno nerešena. Nekateri dolinski kmetje so se svoj čas obrnili celo na «Federazione Provinciale Coltivatori Diretti», ki ima svoj sedež v ulici Roma št. 20 v Trstu. Kot je znano, je omenjena organizacija naslednica fašističnih sindikatov. Nekateri kmetje so celo plačali omenjeni ustanovi po 600 lir za stroške ki naj bi jih imela pri posredovanju za povračilo škode. Zgodilo pa se je, da so nekateri kmetje v Dolini ob neki priliki zamenjali našo «Zvezo malih posestnikov» z omenjeno ustanovo. Trdili so celo. da so plačali že omenjenih 600 lir, kar pa ni res; kajti naše sindikalne organizacije in ZMP posredujejo za svoje člane popolnoma brezplačno.

TUDI V TRSTU DAVČNA "REFORMA„

VU je uveljavila "Vanonijev zakon„

Že zadnjič smo poročali, da obstaja nevarnost, da bo VU uveljavila tudi na Tržaškem ozemlju znani «Vanonijev zakon», ali bolje rečeno nov zakon o davkih, ki bo resno prizadel predvsem male in srednje posestnike in podjetnike oz. trgovce, medtem ko ščiti velike magnate in monopoliste. Danes pa je že potrjeno, da je VU napravila ta ukrep in da je torej uveljavila tudi pri nas omenjeni italijanski zakon skoraj v celoti. Do 31. januarja 1952 bodo morali davkoplačevalci izpolniti številne obrazce, katere bodo prejeli od davkarij in s katerimi bodo morali prijaviti svoje imetje in svoje dohodke iz leta 1950; do 31. marca 1952 pa dohodke iz letošnjega leta.

Ker je vprašanje obdavčenja zelo važno in ker zanima vse prizadete davkoplačevalce, bomo v eni izmed prihodnjih številk priobčili obširnejši članek o «Vanonijevem zakonu».

Velik pevsko glasbeni koncert na Općinah

V nedeljo 11. t. m. bo v dvorani Prosvetnega doma na Općinah velik pevsko glasbeni koncert. Nastopita pevska zbora «Tomažič» in «Škedenj» ter solisti CCP «Kraljič». Pričetek ob 16. uri. Vabljeni vsi!

O POTEKU SEJE OBČINSKEGA SVETA V NABREŽINI

SVETOVALEC BANDINI BRANI INTERESE NAJEMNIKOV KAMNOLOMOV

Kamnolomi morajo postati glavni vir dohodkov nabrežinske občine - Novi hiši v Nabrežini in Štivanu - Predlog svetov. Gratona za otroško božičnico

V ponedeljek je ponovno zasedal občinski svet občine Devin-Nabrežina. Po ugotovitvi prisotnosti občinskih svetovalcev ter čitanju zapisnika prejšnje seje je občinski svet prešel k razpravljanju glede odstopa občinskega zamljišča ,na katerem naj bi se zgradili dve stanovanjski hiši in sicer ena stanovanjska hiša v Štivanu, druga pa v Nabrežini-postaji. Zemljišče bi občina morala darovati podjetju IACP (Istituto autonomo case popolari), ki je obenem tudi lastnik teh hiš. Glede zemljišča oz. določitve, kje naj bi bila zgrajena hiša v Štivanu je bil izbran najprimernejši prostor, toda tisto zemljišče ni last občine, temveč medvejskih kmetov. Ker je za gradnjo hiše že stavljena na razpolago potrebna vsota denarja in bi se z delom pričelo že tekom tega meseca, upamo, da bodo tudi medvejski kmetje brez nadaljnjega prepustili potrebno zemljišče, saj gre za olajšanje stanovanjske krize.

Za občinski proračun za leto 1951-52 je že na razpolago vsota 10 milijonov in pol lir za zidavo takoimenovane osme hiše. Kje pa naj bi se ta hiša zidala so svetovalci začeli obsirneje razpravljati. Stavljena sta bila predloga: ali pri severni postaji v Nabrežini, ali pa pri južni postaji. Prišlo je celo do tajnega glasovanja, ki je s 14 glasovi proti 4 odločilo, da bo nova hiša stala pri južni postaji (Bivio).

Nato je občinski svet prešel k razpravljanju o domači kamnolomski industriji Tekom leta 1952 izteče namreč pogodba o najemnini kamnolomov industrijcem Marangonu, Gorlatu in Cava Romana Ker so najemnine, ki jih ti industrijci plačujejo občini neverjetno nizke, bo občinska uprava vzela vprašanje najemnin resneje v pretres. Tov. Graton je poročal, da kamnolomi rodijo industrijcem milijone in milijone na leto. Najemniki pa plačujejo občini, lahko rečemo, sramotno vsoto, ki ne dosega niti 700.000 lir na leto. To je letni dohodek nabrežinske občine,

Vsekakor bo občinska uprava pred sestavo nadaljnje najemniške pogodbe zahtevala primernejšo vsoto, ki jo bodo najemniki brez dvoma lahko plačali, tako da bodo nabrežinski kamnolomi v resnici glavni vir nabrežinske občine.

Ko se je vnela diskusija o povišanju najemnin za kamnolome, je svet. Bandini takorekoč pozabil, da se nahaja na občinski seji kot svetovalec, ki predstavlja italijanske volivce, ki so mu zaupali svoje glasove prepričani, da bo zagovarjal njih interese. Vneto se je zavzemal za interese kamnolomskih industrijcev. Na vse načine je skušal dokazati, da kamnolomi ne nudijo velikih dohodkov. Občinski svet bo še razpravljal o vprašanju najemnin za kamnolome in bo to ena izmed najvažnejših točk na prihodnji seji. Kljub temu, da se svet. Bandini poteguje za industrijce se ostali svetovalci strinjajo, da se najemnina za kamnolome primerno zviša, ker morajo nabrežinski kamnolomi v resnici postati glavni vir občine.

Ob zaključku seje je tov. Graton predlagal, naj bi se tudi letos občinska uprava pobrigala za božič otroka. Občinski svet je vzel na znanje človekoljubno pobudo tov. Gratona.

Prihodnja seja bo v ponedeljek ob 17. uri.

Izjava IK KP STO

IK KP STO, vprašan za svoje mnenje o tov. Rudolfu in Marčeli Lenardič iz Sv. Križa izjavlja, da sta oba tovariša vredna polnega zaupanja Partije.

Četudi sta bila nekaj časa s titovci, sta se znala potem otresti vsakih vezi s to izdajalsko bando ter sta s samokritiko dokazala, da sta zvesta stvari proletarskega internacionalizma.

Zato se IK strinja s tem, da se oba tovariša ponovno sprejmeta v Partijo.

Važno za kmete

Področno kmetijsko nadzorništvo obvešča zainteresirane živinorejce, da bo v prvi polovici decembra ponovno uvozilo plemensko živino sivorjave pasme.

Goveja živina, za katero bo nudilo Kmetijsko nadzorništvo prispevek okoli 30%, se bo kupovala v dobrih rejskih krajih (ob švicarski meji).

Živina bo kupljena z vsem jamstvom — zdrava, krepka in plodovita.

V tej dobi se bodo dobile na sejmih hribovitih predelov (kjer se živina teli od oktobra do decembra) kvečjemu krave na svežem mleku ali morda kakšna, ki je na koncu brejosti; zato se naročitve ne morejo nanašati samo na breje krave.

Ob naročitvi morajo kupovalci navesti starost živine, ki jo žele kupiti in podrobno naznačiti ako žele govedo do 5 let starosti ali že od 6 do 8 let dorasle krave, ali še celo starejše.

Ker znaša osnovna cena (ki se vrti okoli 260.000.— s stroški vred), bo stalo govedo s prispevkom, ki znaša skoraj 1/3, franco Trst približno 180.000.— lir. To vsoto mora položiti živinorejec v trenutku naročitve pri Kmetijskem nadzorništvu v ulici Ghega štev. 6/I - tel. 86-73. Tam dobi lahko tudi vsa tozadevna pojasnila.

Prednaročila se sprejemajo do vključno 30. t. m. in v primeru, da bi naročila presegala v ta namen stavljeno vsoto, bodo imeli prednost oni kmetovalci, ki še niso kupili živine s prispevkom. Pri istovrednosti ostalih pogojev, se bo upoštevalo datum prednaročbe!

TEDENSKI SINDIKALNI PREGLED

Ponovno grozijo s protistavkovnim zakonom

Poldnevna stavka nameščencev zavarovalnic - Protesti proti italijanskemu ministru za mornarico - Rešitev sporov v podjetjih Sbocchelli in Gaslini

Reakcionarni krogi magnatov in izkoriščevalcev delovnega ljudstva, ki uživajo vso zaščito De Gasperijeve vlade v Italiji in VU v Trstu, že dalj časa snujejo načrte, kako bi dospeli do tega, da bi odvzeli delavcem tudi pravico do stavke. Belijo si lase, kako bi torej uveljavili protistavkovni zakon. Skratka, iz stare fašistične ropotarnice bi radi privlekli vse tozadevne zakone, ki jih je svojčas uveljavila Mussolinijeva vlada. Tako hočejo med drugim prepovedati tudi stavke zaradi odpustov z dela, stavke iz solidarnosti, takoimenovane «bele» stavke, politične stavke itd.

Zaradi omenjenih poiskusov uveljavljenja teh zakonov vlada v Italiji veliko vznemirjenje. Delavci povsod ogorčeno protestirajo. Da je zaskrbljenost utemeljena, nam dokazuje tudi kompaktnost delavcev, ki pripadajo najrazličnejšim sindikalnim organizacijam ali političnim strujam.

Odmev tega vznemirjenja je občuten tudi tu v Trstu. In to je popolnoma upravičeno; kajti razmere, v katerih živijo tržaški delavci, so precej podobne razmeram italijanskih delavcev. Tudi pri nas se morajo delavci boriti proti naraščanju draginje, proti brezposelnosti; skratka, tudi pri nas se morajo delavci boriti za svoj borni obstanek.

Velik je odmev predlogov CGIL v zvezi z zahtevo po 15% povišanju plač in mezd. Ne le pristaši CGIL v Italiji in Zveze enotnih sindikatov na STO, temveč vsi delavci in nameščenci soglašajo s predlogom; kajti vsi vidijo v njem možno rešitev iz nevzdržnega položaja. Povišanje plač in mezd bi izpeljalo ne le delavstvo, temveč industrijo, trgovino, promet kmetijstvo in gospodarstvo na splošno iz zagonetnega labirinta, v katerem se nahaja danes po volji vojnohujskaške klike in predvsem po volji angloameriških imperialistov, ki na vse načine preprečujejo vsak gospodarski razvoj bodisi pri nas v Trstu kakor tudi v Italiji in po vsej Evropi.

Najširšim delavskim množicam postaja vedno jasneje, da nikakor ne držijo trditve tistih, ki jim povišanje plač in mezd ni po volji in sicer, da bi z novim povišanjem istih ponovno narasle cene življenjskim potrebščinam in da bi s tem prišlo do inflacije. Tako govorijo seveda tudi zato, ker novo inflacijo že slutijo. Toda do inflacije ne bo prišlo zaradi povišanja plač, pač pa zaradi blaznega oboroževanja, ki je v polnem teku.

* * *

Na sindikalnem področju v Trstu smo ta teden zabeležili manj važnejših dogodkov. Omembe vredna je zlasti kompaktnost delavcev in uradnikov tržaških paroplovnih družb, ki so vsi razen dveh obsodili zadržanje italijanskega ministra za mornarico Cappa, ki poskuša rovariti v škodo interesov nameščencev omenjenih družb.

Tudi nameščenci zavarovalnic so ta teden stopili v stavkovno gibanje. V torek popoldne so stavkali v znak protesta, ker še ni prišlo do ureditve službene lestvice.

Ta teden so bila zaključena dolgotrajna pogajanja med tovarniškim odborom in vodstvom mizarskega podjetja Sbocchelli. Tako bo podjetje plačevalo vajence na način, kot določa splošna delovna pogodba.

V škedenjski livarni ILVA še vedno trajajo spori med sindikalnimi predstavniki in vodstvom tovarne zaradi neopravičljivega pridržanja božične doklade iz leta 1950.

V podjetju Gaslini je prišlo do končnega kompromisa med vodstvom podjetja in sindikalnimi organizacijami oz. delavci. 2. nov. je bil podpisan tozadevni sporazum na Uradu za delo. Ze zadnjič smo poročali, da je vodstvo podjetja sprejelo tri od štirih točk zahtev, ki so jih predložili delavci in sicer, da podjetje ne bo odpustilo z dela nadaljnji delavcev do 28. oktobra 1952, da bodo še nadalje ostali na delu člani tovarniške komisije, ki so bili svojčas odpuščeni, ter da se bo držalo postopka, kot je določeno v pogodbi v pogledu odpuščenih delavcev. Med tem ko je bil list že v tisku, pa smo izvedeli, da je vodstvo pristalo tudi na četrto točko zahtev in sicer, da bo podjetje plačevalo osebje, ki je zaposlen v delavski menzi.

NABREŽINSKE ŽENE SO ZA MIR V SVETU

Demokratične žene nabrežinskega okraja so pravilno razumele veliko važnost nabiranja podpisov za Berlinski poziv, pri katerem sodeluje vse demokratično ljudstvo sveta. Prav zaradi tega so šle nekatere o bližnje vasi, da pojasnijo ljudstvu važnost te akcije in tako dajo svoj doprinos v borbi za mir.

Posebno ginljivo je bilo obiskati tiste žene, ki skupno s svojimi družinami prenašajo težke posledice vojne, ker so bili njihovi domovi požgani od okupatorjev. Ceprav je minilo pet let od konca zadnje vojne, jim še danes marsikaj primanjkuje in morajo svojcem trgati od ust, da si od časa do časa kaj kupijo. Te žene so prav dobro razumele borbo za mir in so jo tudi takoj podprle.

Med poštenimi delovnimi ženami so tudi take, ki nasedajo propagandi raznih lažidomoljubov in jim slepo sledijo. Toda v tem primeru se ne dajo varati. Tako je neka pripadnica SDZ, potem ko je prečitala berlinski poziv, izjavila, da je ta akcija nujno potrebna in koristna za vse in ga je takoj podpisala. V svoji dobri veri je tudi izjavila, da je prepričana, da bodo njihovi voditelji tudi podpisali. Vprašamo gospode pri Demokratski zvezi, kdaj bodo to storili, ker ljudje, ki jim v dobri veri sledijo, to od njih pričakujejo. Če ste pa proti miru, zakaj ne odvržete maske in tega odkrito ne poveste svojim ljudem? Medtem ko preprosti, pošteni ljudje podpisujejo za mir, pa razni trgovci iste stranke v Devinu odkrito izjavljajo, da so za vojno, ker jim vojna prinaša velike dobičke!

Tega gotovo ne misli naš delovni kmet, ki se trudi od jutra do večera in bi rad desetkrat podpisal, če bi smel, ker so mu preveč sveži težki spomini iz pretekle vojne. Zato je tudi neki stari kmet, ki smo ga obiskali, ves utrujen in zgaran, da mu roke in oči ne služijo več, zaprosil svoje domače naj podpišejo za njega, ker tudi on želi podpreti to akcijo.

V teku našega obiska po vaseh so podpisale delavke, kmetice in učiteljice in vse so izjavile, da so pripravljene storiti kar koli, le da se ohrani mir in se rešimo grozodejstev kakršna preživlja sedaj korejski narod.

V okraju imamo tudi številne žene, ki prejemajo podporo po padlih svojcih. Tem ženam titovci neprestano grozijo, da naj se pazijo, kaj delajo. Toda tudi one so podpisale in pripomnile, da so preveč gorja prestale v zadnji vojni in zato ne morejo drugega kot podpisati. Ena je med drugim dejala: «Ja me ne bodo obesili gospodje titovci, če zvedo; pa tudi če me, saj itak so že vse razdejali.» Ne pomaga titovcem ne zastrahovanje in ne izsiljevanje! S to svojo taktiko ne samo ne morejo nikogar prevarati, temveč odpirajo ljudem oči in zato je popolnoma zaslužen prezir, ki ga naše ljudstvo čuti do njih, izdajalcev lastnega naroda in vojnohujskaških hlapcev.

Akcija demokratičnih žena nabrežinskega okraja je dala takoj ob pričetku dobre sadove, ker so žene šle od hiše do hiše, se pogovorile z ljudmi in jim objasnile današnji položaj in pomen skupne borbe za mir. Povsod so bile lepo sprejete in so dobile podpise tudi tam, kjer tega niso pričakovale. Na vsak način se bodo nabrežinske žene še nadalje trudile, da objasnijo še onim redkim zapeljanim ljudem pomen borbe za mir, da tako z enotno borbo ohranimo življenje sebi in svojim družinam.

Marčela Lenardič

Za teden dni

Sobota 10. Božidar
Nedelja 11. Martin
Ponedeljek 12. Renat
Torek 13. Stanislav (Ščip)
Sreda 14. Jozafat
Četrtek 15. Leopold
Petek 16. Edmund

* * *

ZGODOVINSKI DNEVI
12. 1920. je bila podpisana Rapalska pogodba.
11. 1821. se je rodil slavni ruski pisatelj Fedor M. Dostojevski
16. 1887. je umrl v Ljubljani slovenski pisatelj Fran Levstik

RADIO ODDAJE

TRST II.
Val. dol. 306,1

SOBOTA: 13. Šramel kvintet, pevski duet - 19. Kraji in ljudje - 20.10 Slovenski motivi - Čajkovski: Hrestač, suita.

NEDELJA: 9. Kmetijska oddaja - 11.30 Oddaja za najmlajše Zlata gora - 12.15 Od melodije do melodije - 16. Koncert ruskih balalajk - 18. Iz delavskega sveta - 21. Književnost in umetnost - Čajkovski: Simfonija št. 1.

PONEDELJEK: 13. Popoldanski koncert - 18.15 Rahmaninov: Koncert št. 2 - 19. Iz filmskega sveta - 21. Slovenski kvartet in kvinteti - 22. Schuman: Simfonija št. 4.

TOREK: 13. Glasba po željah - 19. Mamica pripoveduje - 20.30 Aktualnosti - 21.30 Munthe: «San Michele», 13. nadalj. - 23. Motivi.

SREDA: 18.15 Brahms: Koncert št. 2. - 19. Zdravniški vedež - 20.30 Sola in vzgoja - 21. Vokalni kvartet - 22. Čajkovski: Serenada v C Duru.

CETRTEK: 13. Pevski duet harmonika - 19. Slovenščina v Slovence - 21. Radijski oder: R. Senečič: «Dogodek iz ulice» nato Lahki orkestri.

PETEK: 13. Glasba po željah - 19. Pogovor z ženo - 20. Koncert violinista Karla Sancina - 20.30 Tržaški kulturni razgledi - 21. Čajkovski: Hrestač - 21.30 Motive: «San Michele», 14. nadalj.

ŠPORT

NOGOMET

Spored tekem za jutri 11. t. m.
Prvenstvo STO - I. kategorija

Tovarna strojev - Arzenal, na igrišču v Boljuncu ob 8.30; Kolonja - Frausin, istotam ob 10; Rojan - Sv. Jakob, istotam ob 14.30; Sv. Marko - Skedenj (še določeno); Vesna - Roiano ravno tako; Costalunga - Primorje P. K., na igrišču v Trebčah ob 12.30. Počivajo Pristaniščni.

Prvenstvo STO - II. kategorija

Partizan - Openc, na igrišču v Trebčah ob 10.30; Proletarec - Trebče, istotam ob 14.30; Cebulec - Corale, na igrišču v Nabrežini ob 15; Union - Virtus Rojan, na igrišču v Boljuncu ob 12.30. Počiva Nabrežina.

KOSARKA

I. kategorija - moška skupina

Magdalena - Frausin, na igrišču na Skoljetu ob 9.30; Vrdela - Arzenal, istotam ob 12; Inter - Skoljet, istotam ob 10.45; Sv. Alojzij - Skedenj, na igrišču v Skedenju ob 12.

Revizija volilnih sezn